

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XIX/86/2011 Rady Miejskiej Ząbkowice Śląskich z dnia 27 października 2011 roku zmieniającej Uchwałę w sprawie Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Ząbkowice Śląskie

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA ZĄBKOWICE ŚLĄSKIE

Opracował zespół w składzie:
mgr Przemysław Wojcieszak
mgr Paweł Kieruzal
dr Dorota Moroń
dr Joanna Jankiewicz

Ząbkowice Śląskie – Wrocław 2011

Spis treści

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Ząbkowice Śląskie	4
1. Podstawowe informacje o mieście Ząbkowice Śląskie	6
1.1 Położenie geograficzne.....	6
1.2 Ludność i demografia	7
1.3 Infrastruktura techniczna	11
1.3.1 Sieć wodociągowa	11
1.3.2 Sieć kanalizacyjna	12
1.3.3 Oczyszczalnia ścieków w Ząbkowicach Śląskich	12
1.3.4 Sieć gazowa.....	13
1.3.5 Gospodarka odpadami	13
1.3.6 Drogi i komunikacja.....	14
1.4 Obiekty dziedzictwa kulturowego	14
1.5 Walory turystyczne	20
1.6 Struktura gospodarki lokalnej.....	23
1.7 Oświata i wychowanie	25
1.8 Ochrona zdrowia	31
1.9 Kultura.....	33
1.10 Sport i rekreacja	38
1.11 Organizacje pozarządowe	40
2. Wyznaczenie obszaru rewitalizowanego	43
2.1 Uspołecznienie procesu przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji	43
2.2 Metoda identyfikacji obszaru rewitalizowanego	44
2.3 Metoda identyfikacji obszaru wsparcia dla inwestycji mieszkaniowych	45
2.4 Diagnoza miasta pod względem przyjętych kryteriów identyfikacji obszaru wsparcia	46
2.4.1 Kryterium 1: Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia	46
2.4.2 Kryterium 2: Wysoka stopa długotrwałego bezrobocia	49
2.4.3 Kryterium 3: Wysoki stopień przestępczości i wykroczeń.....	52
2.4.4 Kryterium 4: Niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej 54	
2.5 Istotne informacje dotyczące diagnozy sytuacji społeczno-ekonomicznej w mieście	57
2.5.1 Tereny przemysłowe i powojkowe	57
2.5.2 Potrzeby osób niepełnosprawnych.....	57
2.5.3 Potrzeby imigrantów, mniejszości narodowych i etnicznych oraz uchodźców.....	58
2.6 Wyznaczenie obszaru rewitalizowanego	59
2.7 Diagnoza obszaru rewitalizowanego	61
2.7.1 Diagnoza obszaru rewitalizowanego pod względem przyjętych kryteriów identyfikacji.....	61
2.7.2 Diagnoza obszaru rewitalizowanego pod względem przyjętych kryteriów identyfikacji obszaru wsparcia dla inwestycji mieszkaniowych	67
2.7.3 Efektywność energetyczna budynków	69
2.8 Analiza SWOT	70
3. Cele rewitalizacji	72
3.1 Uspołecznienie procesu określania celów rewitalizacji.....	72
3.2 Zidentyfikowane cele rewitalizacji	72
3.3 Wskaźniki określające cele rewitalizacji.....	79

Załączniki	80
Załącznik 1 Lista inwestycji	80
Załącznik 2 Lokalizacja inwestycji	86

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Ząbkowice Śląskie

Lokalny Program Rewitalizacji to zintegrowany program zmierzający do trwałej odnowy zdegradowanych obszarów miast realizowany w ramach Priorytetu 9 Odnowa zdegradowanych obszarów miejskich na terenie Dolnego Śląska („Miasta”) *Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013*. Głównym celem priorytetu jest przeciwdziałanie marginalizacji obszarów miast województwa dolnośląskiego, na których nasilają się negatywne zjawiska społeczne i ekonomiczne oraz ulega degradacji stan fizyczny przestrzeni. Działania podjęte w ramach priorytetu prowadzić będą do odnowy najbardziej zdegradowanych obszarów miejskich oraz wzmocnienia struktur społeczno-ekonomicznych.

Odnowa zdegradowanych przestrzeni miejskich jest procesem złożonym i wieloaspektowym, wymagającym koordynacji na poziomie lokalnym. Podstawowym narzędziem tej koordynacji jest właśnie Lokalny Program Rewitalizacji przyjmowany przez władze poszczególnych miast. *Wytyczne dotyczące przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji jako podstawy udzielania wsparcia z Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013* definiują Lokalny Program Rewitalizacji jako zespół działań rewitalizacyjnych podejmowanych w oparciu o wspólną, zintegrowaną i zrównoważoną strategię mającą na celu ograniczenie wysokiej koncentracji problemów gospodarczych, ekologicznych oraz społecznych na określonym obszarze miasta.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Ząbkowice Śląskie jest kontynuacją realizowanego w latach 2007-2008 Lokalnego Programu Rewitalizacji współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR) działanie 3.3.1 Rewitalizacja obszarów miejskich. Głównym zamierzeniem tego programu było podniesienie atrakcyjności turystycznej oraz stworzenie warunków do rozwoju gospodarczego i turystycznego, a także poprawa bezpieczeństwa w mieście. Dzięki projektowi udało się wyremontować ważną atrakcję turystyczną Ząbkowic Śląskich – Izbę Pamiątek. Dodatkowo, przy udziale środków z Ministerstwa Kultury, wyremontowano Krzywą Wieżę – główną atrakcję turystyczną i zabytek architektoniczny miasta. Nowy program rewitalizacji,

realizowany w ramach priorytetu „Miasta” *Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego*, daje szansę na jeszcze szerszą odnowę zaniedbanych obszarów Ząbkowic Śląskich.

Urząd Miejski w Ząbkowicach Śląskich zobowiązuje się, iż na potrzeby ewaluacji RPO WD miasto udostępni dostępne informacje dotyczące realizowanych przedsięwzięć społecznych.

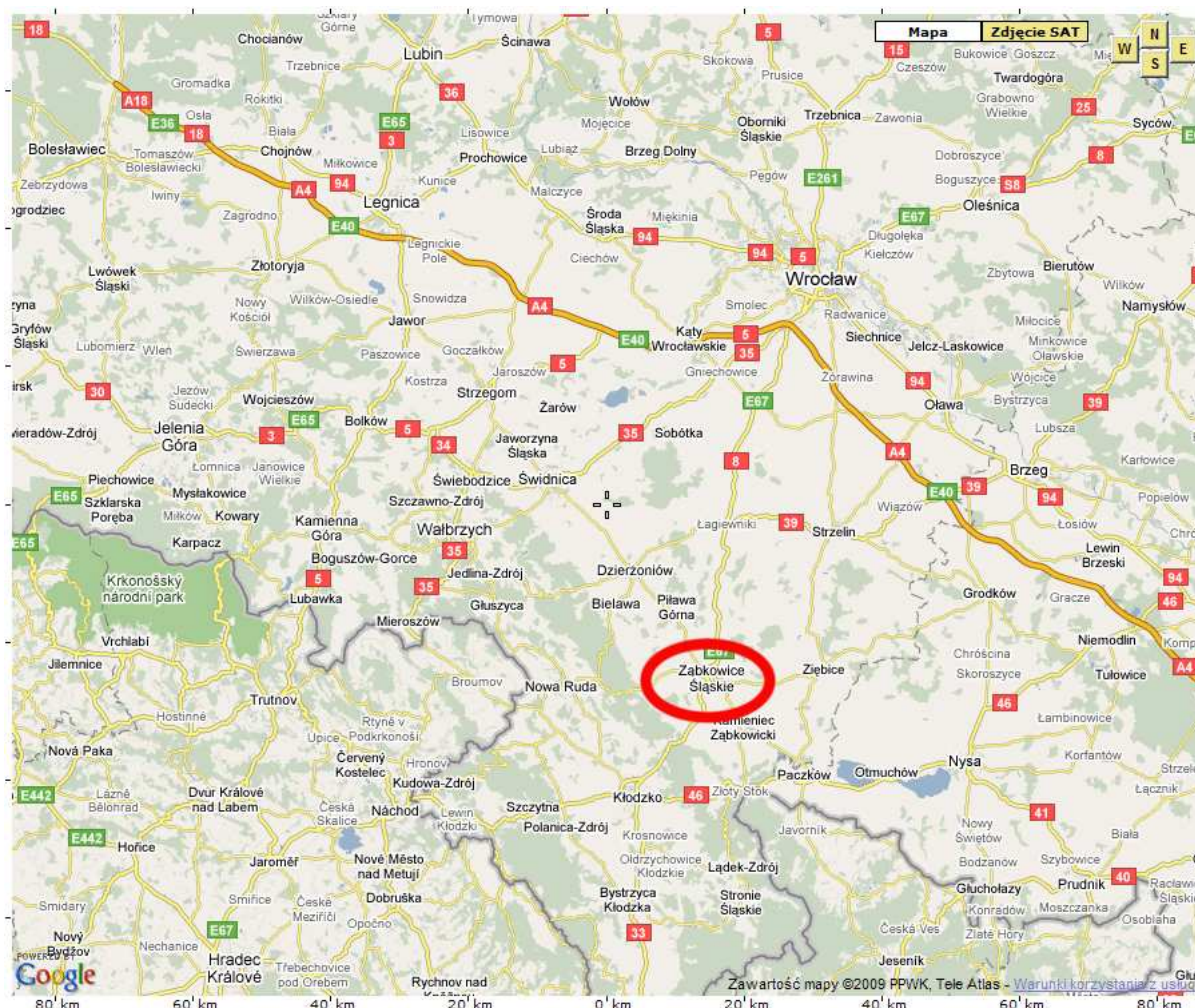
Urząd Miejski w Ząbkowicach Śląskich potwierdza, że prezentowane w zakresie listy projektów zadania są przewidziane do realizacji w ramach Priorytetu „Miasta” RPO.

1. Podstawowe informacje o mieście Ząbkowice Śląskie

Położenie geograficzne

Ząbkowice Śląskie to miasto, siedziba powiatu ząbkowickiego i gminy miejsko-wiejskiej Ząbkowice Śląskie. W latach 1975-1998 miasto administracyjnie należało do województwa wałbrzyskiego, obecnie znajduje się w obrębie województwa dolnośląskiego. Leży w jego południowej części, na Przedgórzu Sudeckim nad rzeką Budzówką, która jest lewym dopływem Nysy Kłodzkiej. Miasto leży w odległości 67 km od Wrocławia – stolicy Dolnego Śląska.

Ryc. 1. Położenie Ząbkowic Śląskich

Źródło: <http://mapa.szukacz.pl/>.

Miasto zostało założone około 1280 roku przy osadzie targowej w Sadlnie, przez którą prowadził szlak handlowy łączący bezpośrednio Śląsk z Czechami (tzw. szlak bursztynowy). Po II wojnie światowej Ząbkowice Śląskie, przedwojenny Frankenstein, wraz z terenem Dolnego Śląska weszły w granice Polski; ludność miasta, została wysiedlona do Niemiec, zastąpili ją polscy osadnicy. Ząbkowice Śląskie należą do tych miast regionu, które nie zostały zniszczone w czasie II wojny światowej. Lata powojenne uczyniły z miasta ośrodek rozwiniętego przemysłu, szczególnie elektrotechnicznego i jeden z bogatszych rejonów rolniczych województwa. Dziś Ząbkowice Śląskie są ważnym ośrodkiem administracyjnym, centrum życia gospodarczego i kulturalnego powiatu ząbkowickiego.

Ząbkowice Śląskie leżą na wysokości 280 m n.p.m. Miasto zajmuje powierzchnię 13,67 km², liczba ludności wynosi 16 061 osób, a średnia gęstość zaludnienia to 1185 os./km².

Ludność i demografia

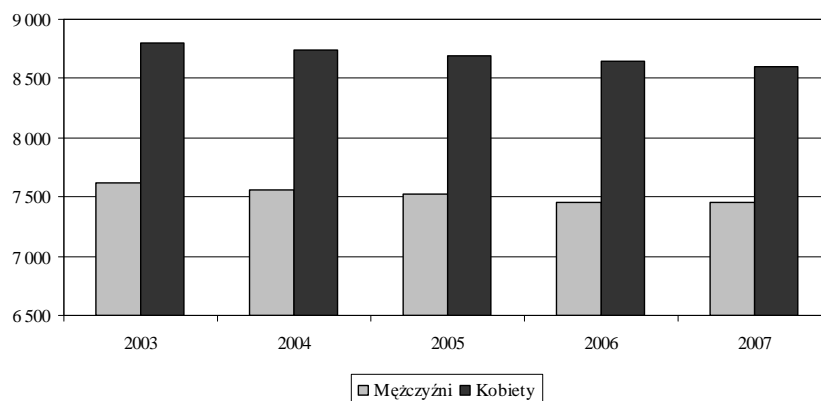
Według danych Banku Danych Regionalnych na dzień 31 grudnia 2007 roku Ząbkowice Śląskie liczyły ogółem 16061 osób, w tym 8602 kobiet i 7459 mężczyzn. Kobiety stanowią 53,55% populacji miasta. Na przestrzeni lat 2003-2007 zaobserwować można stopniowy, niewielki spadek liczby ludności. Trend ten obrazuje tabela 1. W ciągu pięciu lat liczba mieszkańców Ząbkowic Śląskich zmniejszyła się o 361 osób – 162 mężczyzn oraz 198 kobiet (ryc. 2.).

Tabela 1. Liczba mieszkańców Ząbkowic Śląskich wg GUS

	2003	2004	2005	2006	2007
Ogółem	16 422	16 307	16 214	16 110	16 061
Mężczyźni	7 622	7 564	7 524	7 459	7 459
Kobiety	8 800	8 743	8 690	8 645	8 602

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl.

Ryc. 2. Liczba kobiet i mężczyzn w Ząbkowicach Śląskich w latach 2003-2007 wg GUS

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl.

Wśród głównych czynników kształtujących bilans ludnościowy miasta wymienić należy ruch naturalny ludności (zgony i urodzenia) oraz procesy migracyjne. Przyrost naturalny w latach 2003-2007 przyjmował wartość ujemną. W analizowanym okresie wynosił on odpowiednio -72, -51, -49, -55, -49 co w przeliczeniu na 1000 mieszkańców daje -4,4, -2,8, -3, -3,5, -3. Do ubytku ludności przyczynia się również utrzymujące się przez dłuższy czas ujemne saldo migracji. W latach 2003-2007 przyjmuje ono wartość ujemną choć trudno wskazać jednoznaczny trend. Opisane wyżej procesy obrazują dane liczbowe zawarte w tabelach 2. i 3.

Tabela 2. Ruch naturalny ludności w Ząbkowicach Śląskich wg GUS

	2003	2004	2005	2006	2007
Urodzenia żywe	141	122	111	124	140
Zgony	213	173	160	179	189
Przyrost naturalny	-72	-51	-49	-55	-49
Urodzenia żywe na 1000 ludności	8,5	7,8	6,8	7,6	8,7
Zgony na 1000 ludności	12,9	10,6	9,8	11,1	11,7
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-4,4	-2,8	-3	-3,5	-3

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl.

Tabela 3. Migracje wewnętrzne i zewnętrzne wg GUS

	2003	2004	2005	2006	2007
Zameldowania					
W ruchu wewnętrznym	179	153	107	183	215
Zagranica	8	3	0	10	11
Wymeldowania					
W ruchu wewnętrznym	186	197	149	182	187
Zagranica	26	23	2	60	39
Saldo migracji					
W ruchu wewnętrznym	-7	-44	-42	1	28
Zagranica	-18	-20	-2	-50	-28

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl.

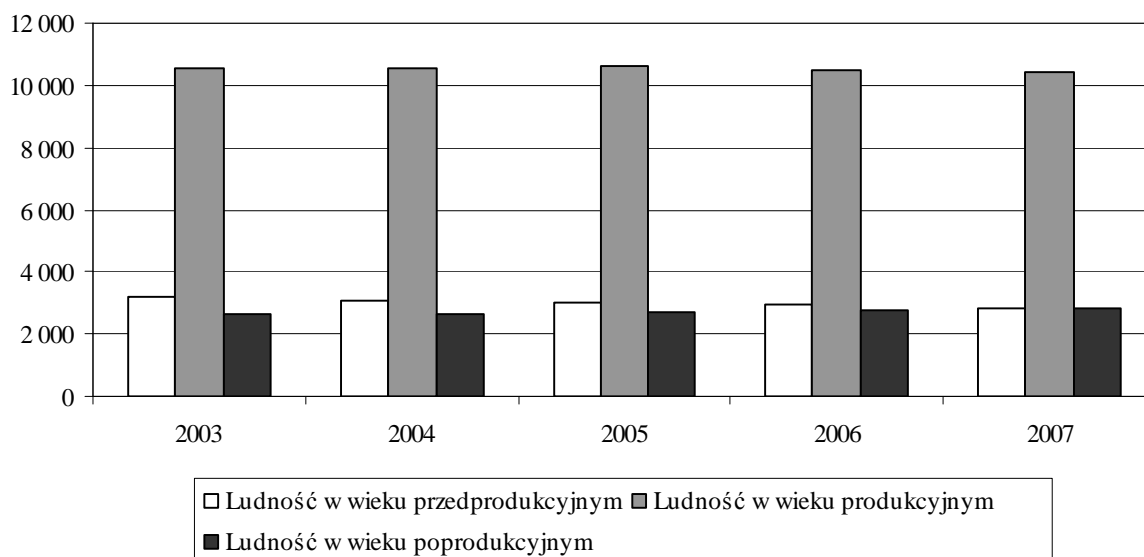
O potencjale demograficznym miasta decydują nie tylko trendy wpływające na liczebność jej mieszkańców, ale także struktura wiekowa ludności, w tym zwłaszcza proporcja ludności w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym. Wskaźnikiem opisującym tę proporcję jest współczynnik obciążenia demograficznego wyrażony liczbą mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym przypadających na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym. Jego wartość w analizowanym okresie obrazują poniższe zestawienia (tabela 4., 5.; ryc. 3.).

Tabela 4. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym wg GUS

	2003	2004	2005	2006	2007
Ludność w wieku przedprodukcyjnym					
Ogółem	3 178	3 100	3 024	2 926	2 849
Mężczyźni	1 598	1 541	1 506	1 474	1 460
Kobiety	1 580	1 559	1 518	1 452	1 389
Ludność w wieku produkcyjnym					
Ogółem	10 542	10 573	10 587	10 497	10 438
Mężczyźni	5 153	5 174	5 190	5 143	5 138
Kobiety	5 389	5 399	5 397	5 354	5 300
Ludność w wieku poprodukcyjnym					
Ogółem	2 631	2 653	2 700	2 777	2 849
Mężczyźni	821	836	836	859	878
Kobiety	1 810	1 817	1 864	1 918	1 971

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl.

Ryc. 3. Stosunek ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym wg GUS

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl.

Tabela 5. Obciążenie demograficzne wg GUS

	2003	2004	2005	2006	2007
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	3 178	3 100	3 024	2 926	2 849
Ludność w wieku produkcyjnym	10 542	10 573	10 587	10 497	10 438
Ludność w wieku poprodukcyjnym	2 631	2 653	2 700	2 777	2 849
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	55,1	54,4	54,1	54,3	54,6

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl.

Poziom obciążenia demograficznego w okresie 2003-2007 ulegał nieznacznym zmianom, jednak bez wyraźnie określonej tendencji. W przedstawionym okresie liczba osób w wieku nieprodukcyjnym zmalała z 5809 do 5698 osób, natomiast liczba osób w wieku produkcyjnym spadła z 10542 do 10438 osób. Można jednak zaobserwować niekorzystny trend zmniejszenia się liczby osób w wieku poniżej 18 lat, z 3178 do 2849 (spadek o ponad 10%), oraz zwiększenia się liczby osób w wieku poprodukcyjnym z 2631 do 2849 osób (wzrost o ponad 8%). Ta tendencja w dłuższym okresie przyczynić się może do stopniowego starzenia się

populacji. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym w analizowanym okresie spadała, co przy jednoczesnym wzroście liczby ludności w wieku poprodukcyjnym uznać należy za zjawisko niekorzystne. W miarę starzenia się osób w wieku produkcyjnym i ich przechodzenia na emeryturę może powstać demograficzna luka, której nie zdołają wypełnić roczniki wchodzące na rynek pracy, zwłaszcza jeśli nie zmienią się trendy w procesach migracyjnych.

Infrastruktura techniczna

1.1.1 Sieć wodociągowa

Operatorem istniejącej na terenie gminy Ząbkowice Śląskie sieci wodociągowej jest Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji „Delfin” Sp. z o.o. w Ząbkowicach Śląskich. Sieć wodociągowa jest bardzo dobrze zinwentaryzowana. Znana jest dokładnie struktura materiałowa, długość oraz średnica każdego istniejącego przewodu wodociągowego. Przedsiębiorstwo dostarcza wodę praktycznie do wszystkich mieszkańców miasta (99,9%) oraz około 80% mieszkańców gminy. Ząbkowice Śląskie posiadają miejską sieć wodociągową wybudowaną w około 70% przed 1945 rokiem. Łączna długość wynosi 30,3 km. Sieć wykonana jest w większości z żeliwa. Miejski system wodociągowy oparty jest na ujęciach eksploatujących wody podziemne, zlokalizowanych w Ząbkowicach Śląskich oraz wsi Olbrachcice.

Na terenie gminy całkowita długość sieci wodociągowej wynosi 62,58 km. Przewody wodociągowe zostały wykonane w przeważającej części w latach 70., 80. i 90. z PCV w zakresie średnic: $\phi 80$, $\phi 100$ i $\phi 150$. Stopień zwodociągowania gminy wynosi 79%. Mieszkańcy gminy zaopatrywani są w wodę pitną pobieraną z ujęć wód podziemnych zlokalizowanych na terenie gminy Ząbkowice Śląskie:

- ujęcie przy ul. Powstańców Warszawy;
- ujęcie w Olbrachcicach Wielkich;
- ujęcie w Stolcu;
- ujęcie w Brodziszowie;
- ujęcie w Braszowicach;
- ujęcie Tarnów-Bałka;

- ujęcie Szklary.

1.1.2 Sieć kanalizacyjna

Eksploatacją istniejącego systemu kanalizacyjnego w gminie Ząbkowice Śląskie zajmuje się Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji „Delfin” Sp. z o.o. w Ząbkowicach Śląskich. Systemem objęte są 3 miejscowości: Ząbkowice Śląskie, Jaworek i Bobolice. Łączna długość sieci kanalizacyjnej wynosi około 40 km, w tym około 79% stanowi kanalizacja sanitarna, a około 21% kanalizacja ogólnospławna. Zdecydowana większość istniejącego systemu kanalizacyjnego wykonana została z kamionki przed 1945 rokiem.

Do systemu podłączonych jest:

- w mieście Ząbkowice Śląskie 100% mieszkańców;
- we wsi Jaworek 100% mieszkańców;
- we wsi Bobolice ok. 90% mieszkańców.

Ścieki z Ząbkowic Śląskich i Jaworka odprowadzane są do zmodernizowanej w 2005 roku oczyszczalni ścieków w Ząbkowicach Śląskich.

1.1.3 Oczyszczalnia ścieków w Ząbkowicach Śląskich

Jest to mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków komunalnych (RLM = 27162), zlokalizowana w południowej części miasta przy ul. Rzecznej 2. Obecnie odbiera ona ścieki z Ząbkowic Śląskich i Jaworka.

Obciążenie hydrauliczne oczyszczalni wynosi:

- projektowane – $Q_{d\acute{s}r} = 5500 \text{ m}^3/\text{dobę}$;
- rzeczywiste – $Q_{d\acute{s}r} = 2697 \text{ m}^3/\text{dobę}$.

Ścieki oczyszczone są odprowadzane do rzeki Budzówki (dopływ rzeki Nysy Kłodzkiej). W latach 2004-2005 oczyszczalnia w Ząbkowicach Śląskich została poddana modernizacji i rozbudowie. Jej stan techniczny był niezadowolający. Funkcjonujące na oczyszczalni urządzenia były w większości przestarzałe i zdekapitalizowane, co przyczyniało się do niedotrzymywania norm w zakresie stężeń zanieczyszczeń określonych dla ścieków oczyszczonych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 29 listopada 2002 roku w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji

szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz w pozwoleniu wodnoprawnym wydanym przez Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich w dniu 16 maja 2000 roku (decyzja nr 7/W/99), które zostało wydane do dnia 31 grudnia 2008 roku pod warunkiem wykonania modernizacji oczyszczalni ścieków. Wszystko to wpływało negatywnie na stan czystości rzeki Budzówki. Ponadto po modernizacji i rozbudowie oczyszczalni możliwa jest budowa kanalizacji sanitarnej na nieskanalizowanych obszarach gminy Ząbkowice Śląskie. Zmodernizowana oczyszczalnia pracuje w oparciu o następujące obiekty technologiczne:

- Kratownia;
- Płaskownik poziomy;
- Komora pomiarowa ścieków;
- Pompowania ścieków;
- Osadnik wstępny (2 szt. Równoległe, zespolone);
- Reaktor biologiczny z osadem czynnym (2 szt. Równoległe, zespolone);
- Osadniki wtórne radialne (2 szt.);
- Komora pomiarowa ścieków oczyszczonych.

1.1.4 Sieć gazowa

Podmiotem zarządzającym siecią gazową na terenie miasta Ząbkowice Śląskie jest Dolnośląska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o., Oddział Zakład Gazowniczy Wałbrzych, Rejon Dystrybucji Gazu Dzierżoniów.

Tabela 6. Sieć gazowa wg Dolnośląskiej Spółki Gazownictwa

Sieć gazowa	
Długość czynnej sieci ogółem w m	58006
Odbiorcy gazu (ilość gazomierzy)	5589

Źródło: Dolnośląska Spółka Gazownictwa.

1.1.5 Gospodarka odpadami

Ząbkowice Śląskie nie posiadają własnego wysypiska śmieci. Odpady z terenu miasta składowane są w miejscowości Zawiszów, w powiecie świdnickim. Podmiotem zarządzającym wysypiskiem śmieci jest Przedsiębiorstwo Utylizacji Odpadów Sp. z o.o., 58-100 Świdnica, Zawiszów 5.

1.1.6 Drogi i komunikacja

Ząbkowice Śląskie mają dogodnie położenie jeśli chodzi o dostępność komunikacyjną i odległość od dużych ośrodków miejskich. Miasto leży na przecięciu kilku szlaków komunikacyjnych. Są to:

- droga krajowa nr 8 (Warszawa – Piotrków Trybunalski – Wrocław – Kudowa-Zdrój);
- droga wojewódzka nr 382 (Paczków – Świdnica);
- droga wojewódzka nr 385 (Nowa Ruda – Ziębice);
- drogi lokalne do Bobolic, Czerńcyc, Piławy Górnej.

Ząbkowice Śląskie leżą w następującej odległości od największych ośrodków Dolnego Śląska:

- Wrocław – 67 km;
- Wałbrzych – 69 km;
- Świdnica – 48 km;
- Legnica – 103 km;
- Jelenia Góra – 129 km;
- Kudowa-Zdrój – Słone (przejście graniczne) – 57 km.

Do miasta można się dostać autobusami PKS-u, a także koleją. W Ząbkowicach Śląskich istnieje dworzec PKS i PKP.

Obiekty dziedzictwa kulturowego

Ząbkowice Śląskie zostały założone około 1280 roku przy osadzie targowej w Sadlnie, przez którą prowadził szlak handlowy łączący bezpośrednio Śląsk z Czechami (tzw. szlak bursztynowy). Najstarszym dokumentem stwierdzającym prawa miejskie Ząbkowic jest akt kupna – sprzedaży z 1287 roku, z którego wynika, że miasto lokowane było na prawie niemieckim i powstało w czasie rządów księcia wrocławskiego Henryka IV Probusa. W okresie rozbicia dzielnicowego znajdowało się w granicach księstwa wrocławskiego, później świdnickiego i na końcu ziębickiego. W roku 1351 Piastowie Ziębiccy sprzedali Ząbkowice królowi czeskiemu. Wiek XV to okres licznych zniszczeń i klęsk, które nawiedziły miasto w wyniku najazdu husytów i walk z królem czeskim Jerzym z Podiebradu. Początek XVI wieku przyniósł miastu

rozwój i wzrost zamożności, szczególnie za rządów księcia Karola I Podiebrada. Wiek później miasto było jednym z większych miast Śląska i liczyło około 6 tys. mieszkańców. Wojna trzydziestoletnia (1618-1648) spowodowała prawie całkowite zniszczenie i wyludnienie miasta. Po wojnie miasto stało się własnością prywatną. W 1741 roku w wyniku wojny austriacko-pruskiej o Śląsk Ząbkowice Śląskie znalazły się w granicach Prus i stały się miastem garnizonowym, liczącym około 5 tys. mieszkańców. W 1858 roku wybuchł w mieście wielki pożar, który zniszczył większość budynków w obrębie średniowiecznych murów miejskich, w tym rynek z ratuszem. Na przełomie XIX i XX wieku nastąpił rozwój miasta, powstały pierwsze zakłady przemysłowe, inwestycje miejskie i linie kolejowe. Przed II wojną światową Ząbkowice były miastem powiatowym i liczyły 11 tys. mieszkańców. Po wojnie nadal były stolicą powiatu o charakterze rolniczo-przemysłowym.

Wśród najważniejszych obiektów dziedzictwa kulturowego wymienić należy następujące obiekty:

- Izba Pamiątek Regionalnych im. Józefa Głabiszewskiego – dom rycerza Kauffunga, zwany też dworem rycerza Kauffunga, jest obecnie najstarszym budynkiem mieszkalnym w Ząbkowicach. Po raz pierwszy wzmiankowany jest dnia 29 listopada 1504 roku. Obecnie w budynku mieści się Izba Pamiątek Regionalnych. Wystawione w 18 pomieszczeniach zbiory są bardzo różnorodne. W salach wystawienniczych prezentowane są: archeologia regionu, stara broń, meble, radia, telewizory, dawny sprzęt gospodarstwa domowego. Mieści się tu również Laboratorium Frankensteina;
- Kościół p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego i Klasztor Podominikański – wybudowany w latach 1395-1402, po sprowadzeniu do miasta dominikanów. W czasie wojen husyckich uległ zniszczeniu. Obecna budowla została wzniesiona w XVII wieku. Jest to barokowy, trzynawowy kościół o sklepieniu kolebkowym z lunetami. Boczne nawy tworzą kaplice z rzędami balkonów. Od północy do kościoła przylegają zabudowania klasztorne Sióstr Franciszkanek z fragmentami elementów gotyckich;
- Kościół p.w. Św. Anny – został wybudowany w roku 1415. We wnętrzu Kościoła znajduje się wiele cennych zabytków: gotycka rzeźba Św. Anny Samotrzeciej z 1493 roku, gotycka pieta, piaskowcowa ambona z alabastrowymi płaskorzeźbami z 1619 roku, obraz Św. Anny wykonany

przez nadwornego malarza biskupów wrocławskich, nagrobek księcia Karola I i jego żony Anny, wykonany przez mistrza Jana Ulryka architekta „jego królewskiej mości króla Polski Zygmunta II Augusta”;

- Kaplica szpitalna, cerkiew prawosławna Św. Jerzego – szpital bożogrobowców. Szpital powstał około 1319 roku, położony na południe od zamku, poza murami miejskimi. Już w 1363 roku istniała przy nim kaplica. W 1646 roku zawaliła się nawa, a do ocalałego wraz ze sklepieniem prezbiterium około 1720 roku dobudowano nową, zachowaną do chwili obecnej. Całość jest murowana, jednonawowa z węższym prezbiterium, od zewnątrz oskarpowana. Na ścianie prezbiterium zachowały się fragmenty gotyckich fresków, konserwowane w latach 1969-1970, ze scenami z życia Marii i Chrystusa;
- Kaplica cmentarna Św. Mikołaja – położona na cmentarzu powstałym w 1552 roku. Budowla obecna została wzniesiona po 1728 roku, jako barokowa, murowana na planie prostokąta, z prezbiterium zamkniętym trójbocznie;
- Krzywa Wieża – dawna, czworoboczna dzwonnica kościoła parafialnego wybudowana około 1413 roku. Pod koniec XVI wieku prawdopodobnie z powodu lokalnych ruchów tektonicznych, wieża uległa znacznemu pochyleniu. W czasie wielkiego pożaru miasta w 1858 roku wieża uległa znacznemu zniszczeniu i zamierzano ją rozebrać. Ostatecznie w 1860 roku wieżę odbudowano dodając attykę w kształcie jaskółczych ogonów. Wysokość jedynej w Polsce Krzywej Wieży wynosi 34 m, a odchylenie od pionu 2,12 m;
- Mury miejskie – powstały pod koniec XIII wieku. Za panowania Bolka II Ziębickiego mury uległy znacznej rozbudowie, a w XV wieku zostały wzmocnione obronnymi basztami. W obrębie murów znajdowały się cztery bramy – Wrocławska, Ziębicka, Kłodzka i Świdnicka. Nie zachowały się bramy, ale w zachodniej części miasta są widoczne baszty z ozdobną attyką, a w części północnej znajduje się tzw. Baszta Gołębia, przebudowana w okresie późniejszym i w takim stanie zachowana do dzisiaj;
- Ratusz – obecny ząbkowicki ratusz jest już szóstą budowlą, która powstała w tym miejscu od czasu założenia miasta. Obecna budowla pochodzi z lat 1862-1864. Budynek został wzniesiony po wielkim pożarze, który 24 kwietnia 1858 roku zniszczył większą część miasta. Spłonęło wówczas miejskie

archiwum przechowywane na II piętrze ratusza. Stąd obecne kłopoty dotyczące ustalenia niektórych szczegółów z historii miasta;

- Zamek – obecnie jest utrzymywany i konserwowany jako tzw. trwała ruina. Renesansowa budowla wzniesiona w latach 1522-1532 powstała prawie w tym samym miejscu, w którym znajdował się zamek piastowski, wzniesiony około 1290 roku przez księcia Bolka I Świdnicko-Ziębickiego (1278-1301), jako twierdza graniczna. Na terenie zamku odbywały się koncerty w ramach festiwalu muzyki folkowej „FOLKovaFIESTA”, obecnie, ze względu na zagrożenie, przeniesione w inne miejsca.

Powyżej wymieniono najważniejsze – przede wszystkim z punktu widzenia ruchu turystycznego – obiekty dziedzictwa narodowego. Jednocześnie podkreślić należy, że Ząbkowice Śląskie należą do miast, w których odnaleźć można szereg nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków. Głównie są to domy mieszkalne w okolicach Rynku, a historia niektórych obiektów sięga nawet XIV-XV wieku. Do rejestru zabytków wpisane są następujące nieruchomości:

- kościół par. p.w. św. Anny, ul. św. Wojciecha 7, XIV/XV, nr rej.: 684 z 14.04.1960;
- dzwonnica „Krzywa Wieża”, 1413, 1860, nr rej.: 41/A/00 z 1.12.2000;
- zespół klasztorny dominikanów, XIV-XVIII, nr rej.: 730 z 5.09.1960: kościół p.w. Podwyższenia Krzyża, klasztor;
- kaplica szpitalna p.w. św. Jerzego, ob. cerkiew prawosławna, ul. Kłodzka; poł. XIV, 1720, 1806, nr rej.: 1260 z 30.03.1965;
- kaplica cmentarna, ob. kościół polsko-kat. p.w. NMP, ul. 1 Maja, 1728, 1857, nr rej.: 1874 z 15.10.1966;
- zamek, XIV-XV, 1524-32, nr rej.: 482 z 7.05.1958;
- mury obronne, XIII/XIV, nr rej.: 687 z 10.05.1960;
- ratusz, 1862-64, nr rej.: 777/WŁ z 5.05.1981;
- most św. Jana, 1553, 1896, nr rej.: 1875 z 15.10.1966;
- dom, ul. Aliantów 2, XV, 1860, nr rej.: 1574/WŁ z 6.06.1997;
- dom, ul. Armii Krajowej 1, XV-XVI, 1860, nr rej.: 1557/WŁ z 13.03.1997;
- dom, ul. Armii Krajowej 4, XV-XVI, 1860, nr rej.: 1528/WŁ z 30.09.1996;

- dom, ul. Armii Krajowej 8, 2 ćw. XIX, nr rej.: 1563/WŁ z 14.04.1997;
- szpital, ul. Bolesława Chrobrego 5, 1903-05, nr rej.: A/976 z 25.09.2006;
- dom, ul. Ciasna 4, XVI, 1870, nr rej.: 1523/WŁ z 30.09.1996;
- dom, ul. Dolnośląska 1, 1800, nr rej.: 1532/WŁ z 26.11.1996;
- dom, ul. Dolnośląska 6, 1860, nr rej.: 1543/WŁ z 30.12.1996;
- dom, ul. Dolnośląska 11, 1860, nr rej.: 1549/WŁ z 9.01.1997;
- dom, ul. Grunwaldzka 2, 1700, 1870, nr rej.: 1542/WŁ z 23.12.1996;
- dom, ul. Grunwaldzka 4, XVIII, nr rej.: 1877 z 15.10.1966;
- dom, ul. Grunwaldzka 15, XVI, 1 poł. XIX, nr rej.: 1507/WŁ z 2.07.1996;
- 2 domy, ul. Grunwaldzka 19, 21, 1885, nr rej.: 1548/WŁ z 7.01.1997;
- kamienica, ul. Grunwaldzka 23, po 1880, nr rej.: 1469/WŁ z 22.01.1996;
- dom, ul. Konopnickiej 1, XVI, 1700, 1858, nr rej.: 1464/WŁ z 28.12.1995;
- szkoła par., ob. plebania, pl. Kościelny, 1549, 1 poł. XVII, 1815, nr rej.: 1876 z 15.10.1966;
- dom, ul. Kościuszki 1, XVII/XVIII, 1 poł. XIX, nr rej.: 1520/WŁ z 25.09.1996;
- dom, ul. Kościuszki 5, XVI-XVII, 1860, nr rej.: 1466/WŁ z 28.12.1995;
- dom, ul. Kościuszki 7, XV/XVI, k. XIX, nr rej.: 1584/WŁ z 15.09.1997;
- dom, ul. Kościuszki 8, XV/XVI, 1 poł. XIX, nr rej.: 1560/WŁ z 24.03.1997;
- dom, ul. Kościuszki 9, XV, 1 poł. XIX, nr rej.: 1575/WŁ z 6.06.1997;
- dom, ul. Kościuszki 17, XVI, 1834, nr rej.: 1512/WŁ z 6.08.1996;
- dom, ul. Kościuszki 19, XVI-XIX, nr rej.: 1499/WŁ z 6.05.1996;
- dom, ul. Kościuszki 21, XIX, nr rej.: 1513/WŁ z 6.08.1996;
- dom, ul. Kościuszki 23, XV, 1800, nr rej.: 1527/WŁ z 30.09.1996;
- dom, ul. Kościuszki 29, 2 ćw. XIX, nr rej.: 1559/WŁ z 25.03.1997;
- dom, ul. Krzywa 1, XVII, XIX, nr rej.: 1262 z 30.03.1965;
- dom, ul. Krzywa 6 (9 ?), XVIII, nr rej.: 1878 z 15.10.1966;
- dwór opatów henrykowskich, ul. Krzywa 12 (d.10), 1710, nr rej.: 1261 z 30.03.1965;
- dom, ul. 1 Maja 4, po 1830, nr rej.: 1556/WŁ z 13.03.1997;
- dom, ul. 1 Maja 5, po 1870, nr rej.: 1576 z 12.06.1975;
- dom, ul. 1 Maja 17/19, 1910, nr rej.: 1459/WŁ z 18.12.1995;
- willa, ul. 1 Maja 18, pocz. XX, nr rej.: 1457/WŁ z 20.11.1958;

- willa, ul. Niepodległości 11, poł. XIX, nr rej.: 1638/WŁ z 14.12.1998;
- dom, ul. Prusa 20, XIX, nr rej.: 1879 z 15.10.1966;
- dom, ul. Reymonta 1, XV-XVII 1870, nr rej.: 1526/WŁ z 30.09.1996;
- dom, Rynek 1, XV/XVI, 1870, nr rej.: 1564/WŁ z 6.05.1997;
- dom, Rynek 2, XVI-XVII, 1860, nr rej.: 1467/WŁ z 4.01.1996;
- dom z oficyną, Rynek 3, 1528, XVII, 1860, nr rej.: 1448/WŁ z 2.10.1995;
- dom, Rynek 7, XV 1870, nr rej.: 1531/WŁ z 19.11.1996;
- dom, Rynek 8, XV/XVI, 1870, nr rej.: 1561/WŁ z 25.03.1997;
- dom, Rynek 9, XVI, 1875, nr rej.: 1471/WŁ z 22.01.1996;
- fasada domu, Rynek 21, 1860, nr rej.: 1460/WŁ z 18.12.1995;
- Dom Stanów Ziemskich, Rynek 22, XVIII, nr rej.: 1880 z 15.10.1966;
- dom, Rynek 23, 2 poł. XIX, nr rej.: 642/WŁ z 10.09.1976 (dec. pl. 15 Grudnia);
- dom, Rynek 25, XVII, 1860, pocz. XX, nr rej.: 1581/WŁ z 10.07.1997;
- dom, Rynek 26, XV/XVI, 1870, nr rej.: 1503/WŁ z 17.06.1996;
- dom, Rynek 27, XVI, po 1870, nr rej.: 1494/WŁ z 28.03.1996;
- gospoda, ob. budynek biurowy, Rynek 29, XV/XVI, XIX, nr rej.: 1539/WŁ z 10.12.1996;
- dom, Rynek 30, 1875, nr rej.: 1509/WŁ z 6.08.1996;
- dom, Rynek 31, 1870, nr rej.: 1456/WŁ z 20.11.1996;
- dom, Rynek 32, 1865, nr rej.: 1530/WŁ z 18.11.1996;
- dom, Rynek 33, 1860, nr rej.: 1458/WŁ z 20.11.1995;
- dom, Rynek 34, XV, 1860, XX, nr rej.: 1468/WŁ z 22.01.1996;
- dom, Rynek 35, XV-XVIII, 1860, nr rej.: 1506/WŁ z 2.07.1996;
- dom, Rynek 36, XV-XVII – 1860, nr rej.: 1498/WŁ z 23.04.1996;
- dom, Rynek 37, XV, 1860, nr rej.: 1500/WŁ z 6.05.1996;
- dom, Rynek 38, XVIII, 1860, nr rej.: 1510/WŁ z 6.08.1996;
- dom, Rynek 39, XV-XVIII, 1853, nr rej.: 1511/WŁ z 6.08.1996;
- dom, Rynek 40, XV/XVII, XIX, nr rej.: 1589/WŁ z 20.11.1997;
- dom, Rynek 42, 1860, nr rej.: 1455/WŁ z 20.11.1995;
- dom, Rynek 43/44, XVI, 1858, nr rej.: 1504/WŁ z 17.06.1996;
- dom, Rynek 45, po 1870, nr rej.: 1492/WŁ z 25.03.1996;

- dom, Rynek 47, 1700, 1830, nr rej.: 1524/WŁ z 3.09.1996;
- dom, Rynek 48, XVII, 2 poł. XIX, nr rej.: 1470/WŁ z 22.01.1996;
- dom, Rynek 50, XVI, 2 ćw. XIX, nr rej.: 1525/WŁ z 30.09.1996;
- dom, Rynek 51, XV, XVI, 2 ćw. XIX, nr rej.: 1544/WŁ z 30.12.1996;
- dom, Rynek 52, XVI, 2 ćw. XIX, nr rej.: 1545/WŁ z 30.12.1996;
- dom, ul. św. Wojciecha 1, 1860, nr rej.: 1461/WŁ z 15.12.1995;
- dom, ul. św. Wojciecha 2, 1860, nr rej.: 1493/WŁ z 25.03.1996;
- dom, ul. św. Wojciecha 6, 2 poł. XVI, 1 poł. XIX, nr rej.: 1522/WŁ z 30.09.1996;
- zespół budynków szkolnych, ul. Wrocławska 17, pocz. XX, nr rej.: 1088/WŁ z 4.03.1985;
- dom, ul. Ziębicka 2, 1885, nr rej.: 1547/WŁ z 7.01.1997.

Źródło: *Rejestr zabytków nieruchomości*, Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków.

Walory turystyczne

Na walory turystyczne Ząbkowic Śląskich składają się liczne zabytki kultury świeckiej i sakralnej, jak również walory przyrodnicze i krajobrazowe. W Ząbkowicach Śląskich działa Powiatowe Centrum Informacji Turystycznej, znajdujące się przy ul. Św. Wojciecha 5/1.

Ziemia Ząbkowicka to malownicza kraina leżąca w południowo-wschodniej części Dolnego Śląska. Rozciąga się na obszarze Przedgórze Sudeckiego, Gór Sowich, Bardzkich i Żółtych. Słynie z wielu niezwykłych miejsc, z których najciekawsze to: Krzywa Wieża – symbol Ziemi Ząbkowickiej, tajemnicza Kopalnia Żłota w Żółtym Stoku, monumentalna Twierdza Srebrnogórska i perła architektury sakralnej Opactwo Cysterskie w Henrykowie.

Poza zabytkowymi obiektami zlokalizowanymi na terenie miasta (wymienionymi w rozdz. 2.4.), na terenie gminy Ząbkowice Śląskie znajduje się kilkanaście ciekawych obiektów krajoznawczych o znaczeniu ponadregionalnym. Oto niektóre z nich:

- rezerwat przyrody – „Skałki Stoleckie” – utworzony w 1965 roku na obszarze 2,03 ha jest jedynym rezerwatem faunistycznym w Polsce, który chroni cztery gatunki owadów charakterystycznych dla krajów śródziemnomorskich, w tym

czarną pszczołę obrostkę murówkę, budującą gniazda z gliny na skale wapiennej;

- w miejscowości Szklary na terenie dawnej kopalni rud niklowych występują bogate złoża kamieni ozdobnych z najpiękniejszym kamieniem Polski – chryzoprazem, a także chalcedonem i opalami;
- około 3 km na północny-wschód od Ząbkowic Śl. leży miejscowość Bobolice ze wspaniałym gotyckim kościołem Matki Boskiej Bolesnej, który jest sanktuarium maryjnym dla mieszkańców Ząbkowic Śląskich i okolic. O wartości zabytkowej kościoła stanowi jego jednorodne stylowo barokowo-rokokowe wyposażenie, specjalnie dla niego zaprojektowane i dobrze współgrające z architekturą wnętrza, zachowane bez większych zmian. Można je w całości uznać za wybitne dzieło sztuki drugiej połowy XVIII wieku;
- w Sieroszowie w Kościele parafialnym Św. Michała Archanioła znajduje się piękna barokowa ambona w kształcie łodzi z końca XVIII wieku – jedna z czterech zachowanych na terenie Śląska. W łodzi przedstawiono rzeźbione postacie apostołów Jakuba i Jana, wyciągających sieć pełną ryb oraz sterującego Piotra;
- na wschód od Ząbkowic Śląskich leży wieś Stolec – największa i najstarsza wieś gminy, gdzie w gotyckim kościele pw. NMP i Św. Zuzanny można podziwiać unikalny gotycki tryptyk z XVI wieku oraz XV-wieczne freski o tematyce religijnej. Ponadto znajduje się tutaj Zespół Pałacowy z 1800 roku, wieża widokowa oraz fragmenty oranżerii;
- w Olbrachcicach znajduje się Kościół pw. Św. Floriana z 1741 roku z barokowym portalem z 1733 roku.

Poza obiektami o znaczeniu historyczno-kulturowym w samych Ząbkowicach Śląskich warto również zobaczyć Laboratorium Frankenstein. Funkcjonuje ono w Izbie Pamiątek Regionalnych im. Józefa Glabiszewskiego – Dworze Kauffunga. Powstało podczas obchodów III Weekendu z Frankensteinem w maju 2001 roku jako jedna z atrakcji tej imprezy. Od tej chwili stanowi stałą ekspozycję przedziwnych i jednocześnie tajemniczych przedmiotów związanych z Legendą Frankenstein. To miejsce, które wraz z Krzywą Wieżą szczególnie zainteresować może młodych turystów.

Turyści zwiedzający Ząbkowice Śląskie i Ziemię Ząbkowicką korzystać mogą z szeregu znakowanych szlaków turystycznych – zarówno pieszych, jak i rowerowych. Przez miasto przebiegają piesze szlaki turystyczne:

- Ząbkowice Śl. – Przełęcz Tapadła (zielony);
- Ząbkowice Śl. – Przełęcz Srebrna (zielony);
- Ząbkowice Śl. – Henryków – Zakrzowskie Wąwozy (niebieski);
- Bardo – Ząbkowice Śląskie – Stolec – Kamieniec Ząbkowicki PKP (żółty).

Ziemia Ząbkowicka posiada również szereg szlaków rowerowych. Znajduje się tu około 450 km oznakowanych tras rowerowych:

- EuroVelo 9 – zwany też Szlakiem Bursztynowym (R9);
- Europejski Szlak Cysterski (ER 8);
- Trasa „Między Złotem a Srebrem” (odcinek Trasy Podziemnych Atrakcji Euroregionu Glacensis);
- Trasy MTB;
- Trasy trekkingowe poprowadzone w większości drogami asfaltowymi o małym natężeniu ruchu, bądź utwardzonymi drogami polnymi.

Baza noclegowa w Ząbkowicach Śląskich nie jest szczególnie rozbudowana, składają się na nią Hotelik Sportowy na Hali Słonecznej z 30 miejscami noclegowymi. Drugi obiekt hotelowy – Hotel Dolnośląski, jest aktualnie nieczynny, a planowane są w nim prace remontowe. W obrębie miasta i jego najbliższych okolicach znajdują się kwatery prywatne i gospodarstwa agroturystyczne.

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że w 2007 roku z noclegów w Ząbkowicach Śląskich skorzystało 1712 osób (udzielono 2836 noclegów), w tym 131 turystów zagranicznych (im udzielono 262 noclegi).

Jednakże podkreślić trzeba, że turyści przybywający do Ząbkowic bardzo często przyjeżdżają tylko na jeden dzień i nie korzystają z noclegów. Analizując ruch turystyczny oprzeć się można na informacjach dotyczących liczby osób odwiedzających atrakcje turystyczne miasta. W 2008 roku Izbę Pamięci zwiedziło 3895 osób, Laboratorium Frankensteina – 4527 osób, zaś największą atrakcją – Krzywą Wieżę aż 9204 turystów.

Wskazać należy, że dzięki rewitalizacji centrum miasta i możliwym nowym inwestycjom istnieje duże prawdopodobieństwo wzrostu ruchu turystycznego w miejscowości, a tym samym zwiększenia zatrudnienia przy obsłudze odwiedzających Ząbkowice Śląskie.

Struktura gospodarki lokalnej

Poniższe zestawienia (tabele 7-9) przedstawiają zmianę stanu podmiotów gospodarczych w latach 2006-2008. Można zaobserwować niewielki wzrost ogólnej liczby podmiotów z 1703 w 2006 roku do 1766 w 2008 roku. Na terenie miasta najwięcej podmiotów prowadzi działalność z zakresu handlu hurtowego i detalicznego oraz produkcji i usług przemysłowych.

Tabela 7. Liczba podmiotów gospodarczych na dzień 31.12.2006 roku wg UM
Ząbkowice Śląskie

Lp.	Rodzaj działalności	Wpisano do ewidencji działalności gospodarczej	Wykreślono z ewidencji działalności gospodarczej	Stan podmiotów gospodarczych
1.	Handel	2307	1548	759
2.	Gastronomia	158	120	38
3.	Transport	204	120	84
4.	Budownictwo	581	393	188
5.	Produkcja i usługi przemysłowe-ogółem	938	634	304
	W tym: produkcja	189	135	54
	usługi	505	350	155
	produkcja i usługi	244	149	95
6.	Usługi materialne ogółem	166	111	55
	W tym: usługi	72	44	28
	taxi osobowe	78	55	23
	taxi bagażowe	16	12	4
7.	Usługi niematerialne	619	344	275
	Ogółem	4973	3270	1703

Źródło: Urząd Miejski Ząbkowice Śląskie.

Tabela 8. Stan podmiotów gospodarczych na dzień 31.12.2007 roku wg UM
Ząbkowice Śląskie

Lp.	Rodzaj działalności	Wpisano do ewidencji działalności gospodarczej	Wykreślono z ewidencji działalności gospodarczej	Stan podmiotów gospodarczych
1.	Handel	2353	1620	733
2.	Gastronomia	161	124	37
3.	Transport	206	127	79
4.	Budownictwo	629	404	225
5.	Produkcja i usługi przemysłowe-ogółem	986	693	293
	W tym: produkcja	193	139	54
	usługi	527	375	152
	produkcja i usługi	265	179	87
6.	Usługi materialne ogółem	167	115	52
	W tym: usługi	73	48	25
	taxi osobowe	78	55	23
	taxi bagażowe	16	12	4
7.	Usługi niematerialne	669	374	295
	Ogółem	5170	3457	1713

Źródło: Urząd Miejski Ząbkowice Śląskie.

Tabela 9. Stan podmiotów gospodarczych na dzień 31.12.2008 roku wg UM
Ząbkowice Śląskie

Lp.	Rodzaj działalności	Wpisano do ewidencji działalności gospodarczej	Wykreślono z ewidencji działalności gospodarczej	Stan podmiotów gospodarczych
1.	Handel	2419	1680	739
2.	Gastronomia	163	131	32
3.	Transport	211	128	83
4.	Budownictwo	674	423	251
5.	Produkcja i usługi przemysłowe-ogółem	1028	728	300
	W tym: produkcja	205	149	56
	usługi	553	387	166
	produkcja i usługi	270	192	78
6.	Usługi materialne ogółem	170	117	53
	W tym: usługi	75	50	25
	taxi osobowe	79	55	24
	taxi bagażowe	16	12	4
7.	Usługi niematerialne	714	406	308
	Ogółem	5379	3613	1766

Źródło: Urząd Miejski Ząbkowice Śląskie.

Wśród wielu podmiotów gospodarczych w Ząbkowicach Śląskich wskazać należy na te najistotniejsze w skali lokalnej. W tabeli 10 zestawiono listę największych i najważniejszych przedsiębiorstw w Ząbkowicach Śląskich.

Tabela 10. Najważniejsze i największe przedsiębiorstwa w mieście wg UM
Ząbkowice Śląskie

Nazwa zakładu	Forma prawna	Rodzaj produkcji lub usługi
Legrand FAEL Sp. z o.o.	Sp. z o.o.	aparatura elektroniczna
Elsin	Spółdzielnia	producent prostowników, ładowarek i akcesoriów motoryzacyjnych
Artco	Spółka jawna	produkcja okien drzwi i schodów
Przedsiębiorstwo wodno-melioracyjne	Sp. z o.o.	budownictwo gospodarki wodnej
Brukbet	Sp. z o.o.	wykonywaniem robót drogowych o nawierzchniach kamiennych
PPUiH „TEJA” Sp. z o.o.	Sp. z o.o.	produkuje maszyny, urządzenia i aparaty dla przemysłu chemicznego i spożywczego

Źródło: Urząd Miejski Ząbkowice Śląskie.

Oświata i wychowanie

Zadania związane z edukacją i wychowaniem w mieście Ząbkowice Śląskie realizuje sieć placówek oświatowych. Ich liczba, ale i liczba uczniów na przestrzeni ostatnich lat ulegała zmianom (tabele 11. i 12.). Podkreślić należy, że dziś są one dostosowane do zapotrzebowania mieszkańców, zarówno jeśli chodzi o liczbę placówek, jak i profil kształcenia. Obecnie funkcjonujące placówki całkowicie zaspokajają potrzeby edukacyjne mieszkańców – nie planuje się w najbliższym czasie uruchamiania nowych placówek.

Tabela 11. Szkolnictwo na poziomie podstawowym i gimnazjalnym w Ząbkowicach Śląskich

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	5	5	5	3	3	3	3	3	3	3
liczba oddziałów	92	76	64	62	61	56	57	57	55	52
liczba uczniów	2044	1684	1412	1380	1326	1258	1257	1243	1154	1087
szkoły podstawowe specjalne dla dzieci i młodzieży	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
liczba oddziałów	8	6	4	3	4	3	4	4	3	3
liczba uczniów	82	56	42	38	34	37	45	40	34	30
gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	-	2	2	2	2	2	2	2	2	2
liczba oddziałów	-	15	29	42	41	40	40	40	41	41
liczba uczniów	-	374	710	1032	990	1046	1051	1050	1025	993
gimnazja dla dzieci i	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1

młodzieży specjalne										
liczba oddziałów	-	2	3	4	3	4	4	5	5	4
liczba uczniów	-	19	34	45	39	37	57	53	55	44

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl.

Tabela 12. Szkolnictwo na poziomie ponadgimnazjalnym w Ząbkowicach Śląskich

	2005	2006	2007
ponadgimnazjalne zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży bez specjalnych	3	3	2
liczba oddziałów	7,00	10,00	8,00
liczba uczniów	210	231	233
ponadgimnazjalne zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży specjalne	1	1	1
liczba oddziałów	6,00	4,00	4,00
liczba uczniów	58	50	57
licea profilowane dla młodzieży bez specjalnych	2	2	1
liczba oddziałów	9	9	8
liczba uczniów	239	242	219
ponadgimnazjalne technika dla młodzieży bez specjalnych	2	2	1
liczba oddziałów	21,00	22,00	22,00
liczba uczniów	578	610	613
licea profilowane dla dorosłych	1	1	1
liczba oddziałów	2,00	3,00	3,00
liczba uczniów	71	89	90
ponadgimnazjalne technika uzupełniające dla dorosłych	1	1	1
liczba oddziałów	1	1	1
liczba uczniów	35	30	25
licea ogólnokształcące ponadgimnazjalne dla młodzieży bez specjalnych	3	3	2
liczba oddziałów	23,00	22,00	22,00
liczba uczniów	694	671	662
szkoły policealne dla dorosłych	1	1	1
liczba oddziałów	5	5	4
liczba uczniów	169	145	110

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl.

W mieście działają cztery przedszkola, z których jedno prowadzi grupę żłobkową, a trzy dodatkowo oddziały przedszkolne w innych miejscowościach na terenie gminy. Wszystkie są placówkami publicznymi (tabela 13.). Zapewniają one miejsca dla prawie 500 dzieci, zatrudniają profesjonalnie przygotowaną kadrę dydaktyczną (nauczyciele z wykształceniem wyższym).

Tabela 13. Przedszkola w Ząbkowicach Śląskich

Placówka	Adres	Liczba dzieci w roku szkolnym 2008/2009	Liczba oddziałów w roku szkolnym 2008/2009	Liczba nauczycieli w roku szkolnym 2008/2009
Przedszkole Publiczne Nr 1 z Grupą Żłobkową i Oddziałem Przedszkolnym w Tarnowie	ul. Krzywa 2 ZĄBKOWICE ŚLĄSKIE	115	4	13
Przedszkole Publiczne Nr 2 w Ząbkowicach Śląskich	ul. Krzywa 5 ZĄBKOWICE ŚLĄSKIE	136	6	14
Przedszkole Publiczne Nr 4 z Oddziałem w Sieroszowie	Osiedle XX Lecia 53 ZĄBKOWICE ŚLĄSKIE	127	5	12
Przedszkole Publiczne Nr 5 z Oddziałem w Brodziszowie	ul. Ziębicka 34 ZĄBKOWICE ŚLĄSKIE	105	-	10

Źródło: Kuratorium Oświaty we Wrocławiu, <http://www.kuratorium.wroclaw.pl/wykaz2/>; Urząd Miejski Ząbkowice Śląskie.

Kolejne placówki to szkoły podstawowe – w mieście są trzy szkoły, wszystkie publiczne (tabela 14.). Jedna ze szkół – Szkoła Podstawowa Nr 2 prowadzi oddziały przedszkolne. Placówki oferują uczniom zajęcia świetlicowe oraz różnego typu zajęcia pozalekcyjne. Szkoły dysponują pracowniami komputerowymi z dostępem do Internetu, a pracujący w nich nauczyciele legitymują się wyższym wykształceniem.

Tabela 14. Szkoły podstawowe w Ząbkowicach Śląskich

Placówka	Adres	Sala gimnastyczna	Pracownia komputerowa (liczba stanowisk komputerowych)	Liczba stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu	Liczba uczniów w roku szkolnym 2008/2009	Liczba oddziałów w roku szkolnym 2008/2009	Liczba nauczycieli w roku szkolnym 2008/2009
Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Ząbkowicach Śląskich	ul. Krzywa 9 ZĄBKOWICE ŚLĄSKIE	sala gimnastyczna zastępcza 19 x 9,8 m	23	23	295	15	28
Szkoła Podstawowa Nr 2 z Oddziałami Przedszkolnymi w Ząbkowicach Śląskich	ul. Piastowska 1 ZĄBKOWICE ŚLĄSKIE	sala gimnastyczna zastępcza 7 x 14 m	23	20	219	9 szkolnych + 3 przedszkolne	26
Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Mikołaja Kopernika w Ząbkowicach Śląskich	ul. Orkana 32 ZĄBKOWICE ŚLĄSKIE	sala gimnastyczna 22 x 11 m	30	30	584	28	62

Źródło: Kuratorium Oświaty we Wrocławiu, <http://www.kuratorium.wroclaw.pl/wykaz2/>; Urząd Miejski Ząbkowice Śląskie.

Jeśli chodzi o gimnazja to w Ząbkowicach są dwie tego typu szkoły, również publiczne (tabela 15.). Początkowo liczba uczniów gimnazjów wzrastała, ale wiązało się to z wchodzeniem do szkół kolejnych po reformie roczników. W tym momencie liczba uczniów szkół gimnazjalnych ustabilizowała się. Gimnazja dysponują salami gimnastycznymi, odpowiednią do liczby uczniów ilością stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu, a pracujący w nich nauczyciele legitymują się wyższym wykształceniem.

Tabela 15. Gimnazja w Ząbkowicach Śląskich

Placówka	Adres	Sala gimnastyczna	Pracownia komputerowa (liczba stanowisk komputerowych)	Liczba stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu	Liczba uczniów w roku szkolnym 2008/2009	Liczba oddziałów w roku szkolnym 2008/2009	Liczba nauczycieli w roku szkolnym 2008/2009
Publiczne Gimnazjum Nr 1 im. Józefa Wybickiego w Ząbkowicach Śląskich	ul. Powstańców Warszawy 8 B C ZĄBKOWICE ŚLĄSKIE	hala sportowa 44 x 26 m boisko 40 x 20 m	47	39	525	23	53
Publiczne Gimnazjum Nr 2 w Ząbkowicach Śląskich	Pl. Marii Skłodowskiej-Curie 1 ZĄBKOWICE ŚLĄSKIE	sala gimnastyczna 27,6 x 9,3 m	23	23	328	14	33

Źródło: Kuratorium Oświaty we Wrocławiu, <http://www.kuratorium.wroclaw.pl/wykaz2/>; Urząd Miejski Ząbkowice Śląskie.

Szkolnictwo średnie w mieście reprezentują szkoły różnego typu (tabela 16.). Jest jedno liceum ogólnokształcące i dwa zespoły szkół ponadgimnazjalnych – to jeśli chodzi o szkoły publiczne, a także niepubliczna zasadnicza szkoła zawodowa. Dla przykładu w Ząbkowicach kształcić się można na poziomie technikum w zawodach: technik mechanik: obsługa i naprawa pojazdów samochodowych, technik mechanik: obrabiarki sterowane numerycznie, technik ekonomista: finanse i rachunkowość. Przykładowe kierunki kształcenia w zasadniczej szkole zawodowej to mechanik pojazdów samochodowych, sprzedawca i kucharz małej gastronomii.

W Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 im. Stanisława Staszica mieści się również szkoła policealna 2-letnia, na podbudowie szkoły średniej kształcąca w zawodach: technik ekonomista: finanse i rachunkowość oraz technik informatyk: zarządzanie bazami danych.

Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości w Ząbkowicach Śląskich prowadzi Zasadniczą Szkołę Zawodową Cechu Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości, która jest jedyną niepubliczną placówką w Ząbkowicach.

Liczba uczniów szkół średnich w mieście w ostatnich latach utrzymuje się na stałym poziomie. Dodać jednocześnie należy, że do szkół średnich w Ząbkowicach Śląskich uczęszcza również młodzież z okolicznych miejscowości.

Tabela 16. Szkoły ponadgimnazjalne w Ząbkowicach Śląskich

Placówka	Adres
III Liceum Ogólnokształcące im. Władysława Jagiełły w Ząbkowicach Śląskich	ul. Powstańców Warszawy 8 B C ZĄBKOWICE ŚLĄSKIE
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 im. Stanisława Staszica w Ząbkowicach Śląskich	ul. Wrocławska 17 ZĄBKOWICE ŚLĄSKIE
Zasadnicza Szkoła Zawodowa Cechu Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości	ul. Powstańców Śląskich 8 B C ZĄBKOWICE ŚLĄSKIE

Źródło: Kuratorium Oświaty we Wrocławiu, <http://www.kuratorium.wroclaw.pl/wykaz2/>

Poza wyżej wymienionymi szkołami działają w Ząbkowicach Śląskich również inne placówki edukacyjne (tabela 17.).

Jeśli chodzi o edukację szkolną specjalną wskazać należy na Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, który oferuje kształcenie specjalne dla uczniów niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym w zakresie nauki w: szkole podstawowej, gimnazjum, zasadniczej szkole zawodowej o kierunkach: murarz, kucharz małej gastronomii, krawiec, elektromechanik oraz w szkole przysposabiającej do pracy. W budynku ośrodka znajdują się również grupy wychowawcze dla dzieci i młodzieży, które dysponują bazą noclegową w liczbie 50 miejsc. Ośrodek posiada świetlice grupowe, stołówkę, zaplecze i bazę rekreacyjno-sportową, w skład której wchodzi: biblioteka z bogatą ofertą książek i czasopism, sala audio-video, sala gimnastyczna, 2 sale komputerowe, w tym jedna z dostępem do Internetu, sala terapii indywidualnej wyposażona w sprzęt rehabilitacyjny, aula, świetlica dla dojeżdżających dzieci, a także boisko sportowe.

Kolejne placówki to Powiatowe Centrum Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego i Doskonalenia Nauczycieli w Ząbkowicach Śląskich, Dolnośląski Zakład Doskonalenia Zawodowego Oddział I we Wrocławiu, Ośrodek Kształcenia

Zawodowego Nr XIV w Ząbkowicach Śląskich oraz Centrum Kształcenia Ustawicznego w Ząbkowicach Śląskich.

Dodatkowo usługi edukacyjne na poziomie studiów wyższych oferuje w mieście Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny Uniwersytetu Ekonomicznego w Ząbkowicach Śląskich. Rozpoczął on działalność w roku 2000 jako Sale Dydaktyczne Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu. Jego inicjatorem był prof. dr hab. Adam Nowicki, który działając z upoważnienia Rektora AE, w porozumieniu z władzami powiatu oraz miasta Ząbkowice Śląskie, doprowadził do utworzenia ośrodka funkcjonującego jako wyodrębniona jednostka dydaktyczna wydziału Zarządzania i Informatyki. Na terenie powiatu inicjatywa spotkała się z dużym entuzjazmem – uznano ją jako „Wydarzenie roku 2000”. Studia na I roku kierunku „Informatyka i Ekonometria” rozpoczęło ponad 100 studentów. Od 2002 roku rolę Pełnomocnika Rektora UE (wcześniej AE) ds. studiów w Ząbkowicach Śląskich pełni dr hab. inż. Mieczysław Lech Owoc, prof. UE. Od trzech lat studia AE (od czerwca 2008 UE) w Ząbkowicach Śląskich są prowadzone w jednostce określonej jako „Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny”. Obecnie na dwu latach studiów: magisterskich (V rok) oraz licencjackich (III rok) zdobywa wyższe wykształcenie ponad 20 studentów. W ostatnich trzech latach studia ukończyło 121 magistrów, a 12 osób uzyskało dyplom licencjata w specjalnościach: „Informatyka w zarządzaniu”, „Technologie informacyjne i komunikacyjne” oraz „Zarządzanie informacją i wiedzą”. Aktualnie realizowane są specjalności „Informatyka w zarządzaniu” (licencjat, III rok) oraz „Technologie informacyjne i komunikacyjne” (poziom magisterski, V rok).

Tabela 17. Pozostałe placówki edukacyjne w Ząbkowicach Śląskich

Placówka	Adres
Specjalny Ośrodek Szkolno Wychowawczy im. Janusza Korczaka w Ząbkowicach Śląskich	ul. Proletariackich 9 ZĄBKOWICE ŚLĄSKIE
Powiatowe Centrum Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego i Doskonalenia Nauczycieli w Ząbkowicach Śląskich	ul. Mickiewicza ZĄBKOWICE ŚLĄSKIE
Centrum Kształcenia Ustawicznego w Ząbkowicach Śląskich	ul. Powstańców Warszawy 8 B ZĄBKOWICE ŚLĄSKIE
Dolnośląski Zakład Doskonalenia Zawodowego Oddział I we Wrocławiu Ośrodek Kształcenia Zawodowego Nr XIV w Ząbkowicach Śląskich	ul. Legnicka 25 ZĄBKOWICE ŚLĄSKIE
Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny Uniwersytetu Ekonomicznego w Ząbkowicach Śląskich	ul. Wrocławska 17 ZĄBKOWICE ŚLĄSKIE

Źródło: Kuratorium Oświaty we Wrocławiu, <http://www.kuratorium.wroclaw.pl/wykaz2/>; Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny Uniwersytetu Ekonomicznego w Ząbkowicach Śląskich, http://www.zabkowice.ae.wroc.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=40&Itemid=2

Istniejąca oferta edukacyjna w mieście zaspokaja zupełnie zgłaszane w tym zakresie potrzeby mieszkańców, zarówno jeśli chodzi o kształcenie dzieci i młodzieży, jak też osób dorosłych.

Ochrona zdrowia

Bazę ochrony zdrowia w Ząbkowicach Śląskich stanowią szpital, pogotowie ratunkowe oraz świadczące ambulatoryjne usługi medyczne niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej i praktyki lekarzy specjalistów.

Analizę bazy opieki zdrowotnej rozpocząć należy od jedyne w Ząbkowicach Śląskich szpitala – Szpitala św. Antoniego, który jest placówką prywatnej firmy EMC Instytut Medyczny S.A., świadcząca dla mieszkańców usługi na mocy umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia. Szpital ten jest obecnie jednym z najnowocześniejszych ośrodków medycznych na Dolnym Śląsku, przyjaznym pacjentom i wyróżniającym się standardem usług w całej Polsce. Usługi medyczne wykonywane są przy wykorzystaniu nowoczesnego sprzętu i doświadczenia najlepszych lekarzy z powiatu ząbkowickiego oraz z Wrocławia. Szpital oferuje leczenie stacjonarne w zakresie: chirurgii ogólnej (zabiegi laparoskopowe i endoskopowe, chirurgia tarczycy), chorób wewnętrznych (w tym szybka diagnostyka chorób serca), chorób wieku dziecięcego i okresu noworodkowego oraz opieki położniczej i leczenia chorób kobiecych. Od stycznia 2007 roku zakres usług szpitala rozszerzono o oddziały: ratunkowy (tzw. SOR) i udarowy oraz pracownię tomografii komputerowej – wszystkie bardzo istotne ze względu na bezpieczeństwo zdrowotne mieszkańców Ząbkowic Śląskich i sąsiednich miejscowości. Szpitalny oddział ratunkowy dysponuje także lądowiskiem dla śmigłowców. Poradnie specjalistyczne przy szpitalu oferują opiekę ambulatoryjną w szerokim zakresie, dostosowanym do potrzeb regionu i profilu oddziałów szpitala, w tym m.in. związanym ze schorzeniami metabolicznymi, chorobami układu krążenia oraz chorobami narządu ruchu i układu nerwowego.

Usługi pogotowia ratunkowego zapewnia Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Pomoc Doraźna w Ząbkowicach Śląskich.

Usługi ambulatoryjnej opieki zdrowotnej świadczy dla mieszkańców Ząbkowic Śląskich 15 placówek mających podpisane umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia (tabela 18.). Są to zarówno zakłady opieki zdrowotnej oferujące usługi lekarzy pierwszego kontaktu i specjalistów, jak również praktyki oferujące usługi lekarzy określonej specjalności.

Tabela 18. Placówki ochrony zdrowia w zakresie opieki ambulatoryjnej podstawowej i specjalistycznej

Placówka	Poradnie	Adres
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ZDROWIE” s. c. Artur Włodarski	neurologiczna; otolaryngologiczna; lekarza POZ; dziecięca; pielęgniarstwo środowiskowe; położna środowiskowa	ul. Wrocławska 23 Ząbkowice Śląskie
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „DOBROMED” s.c. Jerzy Fułek	lekarza POZ; dziecięca; kardiologiczna; urologiczna; pielęgniarstwo środowiskowe; gabinet zabiegowy; punkt szczepień	ul. Wrocławska 32 Ząbkowice Śląskie
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zastrzyk” s.c. Aneta Wiktorowska, Joanna Stanny	neurologiczna; dermatologiczna; psychiatryczna; dermatologiczna; pielęgniarstwo środowiskowe; opieka długoterminowa	ul. Ziębicka 6 Ząbkowice Śląskie
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „DERMET” Małgorzata Drag-Zalesińska	dermatologiczna	ul. Wrocławska 23 Ząbkowice Śląskie
Centrum Medyczne „MEDICOVER”	okulistyczna; neurologiczna; dermatologiczna; ginekologiczno-położnicza; stomatologiczna	ul. Waryńskiego 20 Ząbkowice Śląskie
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Centrum Rehabilitacji „MAK” Maria Anna Kolanko	rehabilitacyjna; opieka długoterminowa	ul. Bolesława Chrobrego 5 Ząbkowice Śląskie
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Stacja Opieki Centrum Pielęgniarstwa Rodzinnego Rehabilitacji i Opieki Paliatywnej Caritas Diecezji Świdnickiej	gabinet medycyny szkolnej; pielęgniarstwo środowiskowe; położna środowiskowa	ul. Kasztanowa 2 Ząbkowice Śląskie
Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska	okulistyczna	ul. Rynek 51 Ząbkowice Śląskie
Gabinet Laryngologiczny „SALUS” Izabela Seifert	otolaryngologiczna	ul. Piastowska 1B Ząbkowice Śląskie
Gabinet Okulistyczny, Małgorzata Gerasimiak	okulistyczna	ul. 1 Maja 8 Ząbkowice Śląskie
Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Ginekologiczno-Położnicza, Grażyna	ginekologiczno-położnicza	ul. Wrocławska 23 Ząbkowice Śląskie

Błaszczuk-Kózka		
Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska, Barbara Jakubowska-Szwed	ginekologiczno-położnicza	Ząbkowice Śląskie
Gabinet Ginekologiczny, Jacek Kolanko	ginekologiczno-położnicza	ul. Stokrotkowa 1 Ząbkowice Śląskie
Poradnia Zdrowia Psychicznego ZOZ Baranowski, Maksymowicz Spółka Partnerska Lekarzy	zdrowia psychicznego	ul. Wrocławska 23 Ząbkowice Śląskie

Źródło: Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich, <http://www.zabkowice-powiat.pl/portal/index.php?d=120>

Potrzeby mieszkańców Ząbkowic Śląskich w zakresie zakupu leków i innych produktów medycznych zaspokajają sześć aptek. Są to następujące podmioty:

- Pod Koroną, Rynek 3, Ząbkowice Śląskie;
- Pod Lwem, Kościuszki 6, Ząbkowice Śląskie;
- Pod Murzynem, Rynek 28, Ząbkowice Śląskie;
- Pod Złotym Smokiem, 1 Maja 17, Ząbkowice Śląskie;
- Arnika, Chrobrego 4 a, Ząbkowice Śląskie;
- Veritas, Wrocławska 23 b., Ząbkowice Śląskie.

Kultura

Główną instytucją działającą w zakresie zaspokajania kulturalnych potrzeb mieszkańców Ząbkowic Śląskich jest Ząbkowicki Ośrodek Kultury (ZOK). Ośrodek prowadzi wielokierunkową działalność edukacyjną i kulturalną poprzez organizowanie konkursów, przeglądów, warsztatów i kół zainteresowań, oraz organizuje imprezy muzyczne, teatralne i filmowe.

Flagową imprezą jest organizowany, od 1990 roku, zawsze w pierwszy weekend lipca, Festiwal Muzyki Folkowej „FOLKovaFIESTA”. W imprezie biorą udział krajowe i zagraniczne zespoły i soliści nurtu folk, etno, *word music* i nurtów pokrewnych.

Powszechnym uznaniem i zainteresowaniem mieszkańców cieszą się organizowane corocznie imprezy, do których należą, poza „FOLKovaFIESTA”, w szczególności następujące wydarzenia:

- Radosne Świąta – widowisko plenerowe przybliżające nastrój świąteczno-noworoczny, organizowane od 1991 roku w niedzielę poprzedzającą Świąta Bożego Narodzenia;
- Weekend z Frankensteinem – organizowana od 1995 roku impreza nawiązuje do historycznej nazwy miasta, są to spotkania i widowiska o charakterze popularno-naukowo-historycznym, koncerty, wystawy oraz filmy. Atrakcją dopełnia Laboratorium Frankensteina w Dworze Kauffunga i inne zdarzenia realistyczno-fantastyczne w klimacie grozy;
- Konkurs Piosenki „Wiosna Piosenki Śpiewa” – celem konkursu jest propagowanie kultury muzycznej, promowanie dziecięcej i młodzieżowej twórczości muzycznej, wymiana doświadczeń w zakresie upowszechniania śpiewu wśród dzieci i młodzieży. Uczestnikami konkursu są soliści i zespoły wokalne dzieci w wieku 3-12 lat;
- Debiuty u Danuty – jest to realizowany od 1993 roku cykl spotkań i kontaktów twórczych wszystkich, którzy poza pracą i nauką robią coś więcej, i to coś sprawia im wiele radości i satysfakcji;
- Gala Programów Dziecięcych – jest organizowana od 2000 roku. Każda edycja jest wydarzeniem artystycznym zarówno dla dzieci, jak i dla dorosłych, kreuje i rozwija wielostronną aktywność uczestników. Dotychczas zrealizowano widowiska taneczne takie, jak: „Smerfny koncert” i „Królowa Śniegu”, spektakle – „Sen lalkarza”, „Biesiada literacka ze smokiem”, „Tygrys, miś i tygryskowa kaczka”, jak również widowiska muzyczne takie, jak: „Koncert Jubileuszowy” i Koncert „Zakochani”;
- Przegląd Piosenki Nieobojętnej – jest imprezą dla młodzieży powyżej 13 roku życia, o charakterze konkursowo-promocyjnym, organizowaną od 2004 roku. Celem Przeglądu jest wspieranie osobowości twórczych z nurtu piosenki autorskiej, piosenki poetyckiej, poezji śpiewanej, piosenki satyrycznej i ballady oraz prezentacja i konfrontacja dokonań twórczych;
- „Festiwal Kolęd i Pastorałek” – organizowany od 2002 roku, ma na celu kultywowanie i ochronę bogactwa kolęd i pastorałek oraz rozwijanie wrażliwości muzycznej dzieci i młodzieży;

- Polsko-Czeskie Dni Kultury Chrześcijańskiej – po raz pierwszy zostały zorganizowane we wrześniu 1990 roku z inicjatywy Klubu Inteligencji Katolickiej w Nowej Rudzie. Pomysł okazał się bardzo nośny po obu stronach granicy. Akcja szybko została podjęta przez różne organizacje w Polsce i w Czechach, w tym również w Ząbkowicach Śląskich. Mające już kilkuletnią tradycję, Dni w Ząbkowicach Śląskich, organizowane są przez Ząbkowicki Ośrodek Kultury z udziałem Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Ząbkowice Śląskie (Konkurs wiedzy o Polsce i Czechach) oraz Koła Gospodyń Wiejskich ze Stolca (Przegląd Pieśni Religijnej).

Oprócz cyklicznych imprez ośrodek kultury organizuje również cotygodniowe zajęcia edukacyjno-kulturalne, w szczególności dla dzieci i młodzieży, ale również dla osób starszych. Należy to przede wszystkim zwrócić uwagę na zajęcia takie jak:

- Szkołka modelarska – przeznaczona dla młodzieży szkolnej od 10 roku życia. Ma na celu poznanie warsztatu i przygotowywanie pierwszych projektów i modeli, w tym budowę i puszczanie latawców oraz balonu;
- Studio Piosenki – działa od 2004 roku. W jego ramach dzieci i młodzież w wieku od 9 do 18 roku życia mają zajęcia z emisji głosu, dykcji, zwraca się też uwagę na właściwą interpretację tak muzyki, jak i tekstu oraz na właściwy dobór repertuaru. Celem pracy Studia jest nauczenie dzieci poprawnego i prawidłowego śpiewania, poradnictwo repertuarowe, udział w festiwalach, przeglądach i konkursach m.in. o charakterze konkursowym;
- Teatr Ruchu ZOK – jest przeznaczony dla młodzieży od 13 roku życia i oferuje naukę technik improwizacji i symboliki ciała, łącząc je z treningiem tworzenia performance i ćwiczeniami choreograficznymi. Uczestnicy zdobywają umiejętność szukania tematów, uczą się sposobów ich rozwijania i przedstawiania (samodzielnie, z partnerem lub w grupie);
- Klub Iluzjonisty – działa od 2005 roku, a uczestnicy zajmują się nauką prostych trików i sztuk magicznych, poznają sylwetki wybitnych iluzjonistów XX wieku, organizują występy propagujące sztukę iluzji;
- Klub Seniora – obejmuje zajęcia zespołów „Złocienie” i „Kwiat Powoju” oraz cykliczne spotkania, koncerty i uroczystości przy herbatce;

- Warsztaty cyrkowe – których specjalnością jest żonglerka, akrobatyka i skoki na batucie;
- Zajęcia językowe – nauka języka francuskiego;
- Zespoły taneczne – TAN RYTM, który przeznaczony jest dla dzieci w wieku 7-12 lat i skupia się na nauce podstawowych technik tanecznych, kroków, figur i układów, a także TAN GEST – dla starszych, specjalizujący się w show disco, mini formacjach, duetach i solistach;
- Ząbkowicki Klub Fantastyki MAGNA MATER;
- Klub Filmowy;
- Kółko Rekreacji Sportowej.

Aktualnie zajęcia zespołów tanecznych, klubu fantastyki, filmowego oraz Kółka Rekreacji Sportowej są zawieszane do odwołania.

ZOK realizuje również swoje zadania poprzez współudział w większych projektach i imprezach, jak np. Wratislavia Cantans (organizator Międzynarodowy Festiwal Wratislavia Cantans), Dolnośląski Festiwal Nauki (organizator Starostwo Powiatowe), Dożynki gminne (organizator Urząd Miejski), Festiwal Piosenki Religijnej (organizator Urząd Miejski).

Ośrodek współpracuje z instytucjami kulturalnymi z miejscowości: Červený Kostelec (Czechy), Wiesloch (Niemcy) i Bran (Rumunia).

Dodatkowo instytucja prowadzi działalność impresaryjną, promocyjno-reklamową, usługi transportowe oraz obsługę imprez estradowych, co może realizować dzięki posiadanej sali widowiskowej na 413 miejsc.

Kolejną instytucją zaspokajającą potrzeby kulturalne jest Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy. Placówka główna znajduje się w samym centrum miasta – w pięknie odrestaurowanym Ratuszu. Czytelnicy mają tu do dyspozycji wypożyczalnię dla dorosłych, oddział dla dzieci oraz czytelnię naukową. Oprócz tego działają filie: bardzo prężna filia miejska na os. XX-lecia oraz filie wiejskie we wsiach Stolec, Braszowice, Olbrachcice i Zwrócona. Biblioteka posiada dobrze przygotowaną i doświadczoną kadrę, trwa komputeryzacja procesów bibliotecznych przy wykorzystaniu programu MAK i bazy Biblioteki Narodowej. Dodatkowo czytelnicy mogą korzystać z Internetu. W ciągu 60 lat swego istnienia biblioteka zgromadziła ponad 110 tys. książek adresowanych do różnych grup czytelniczych

i zaspakajających różnorakie potrzeby i gusta czytelnicze. Ze statystyk wynika, że z księgozbiorów biblioteki skorzystało ogółem 5600 czytelników, co czwarty mieszkaniec był więc czytelnikiem. Ciekawy i bogaty księgozbiór podręczny i około 80 czasopism w czytelni naukowej przyciąga z roku na rok więcej użytkowników, głównie młodzież szkół średnich i studentów. Mogą tu znaleźć wszystkie najbardziej poszukiwane opracowania i podręczniki. Dodatkowo w czytelni działa Punkt Informacji Europejskiej, który udziela informacji o instytucjach Unii Europejskiej, historii, państwach członkowskich, procesie akcesyjnym Polski i programach pomocowych UE. Punkt działa w oparciu o bogate zasoby informacyjne zarówno zgromadzone samodzielnie, jak i dostępne w internetowych bazach danych.

Tradycją ząbkowickiej biblioteki jest bogaty program działalności kulturalnej. Co roku organizuje się wiele spotkań autorskich ze znanymi poetami oraz pisarzami dla dzieci, wystawy, imprezy i wieczornice z różnych okazji, występy teatrzyków, wieczory poezji, biesiady literackie, projekcje filmów i dyskusje. Biblioteka włącza się bardzo aktywnie w organizację Polsko-Czeskich Dni Kultury Chrześcijańskiej – od kilku lat jest organizatorem największego konkursu tej imprezy – Konkursu Wiedzy o Polsce i Czechach, w którym uczestniczą uczniowie ze szkół średnich z miast dawnego województwa wałbrzyskiego. Ogromnym powodzeniem cieszy się także Konkurs Recytatorski Poezji Religijnej i Turniej Wiedzy o Ziemi Ząbkowickiej. Podczas wakacji i ferii proponuje się dzieciom pozostającym w mieście różnorodne, ciekawe zajęcia, z których chętnie korzystają. Biblioteka próbuje także prowadzić działalność wydawniczą. Ukazał się już biuletyn poświęcony imprezom Roku Mickiewiczowskiego i tomik poezji zawierający interesujące utwory poetyckie i prace planistyczne inspirowane muzyką Chopina. Bez wątplenia działalność Biblioteki jest widoczna i znana wszystkim mieszkańcom nie tylko Ząbkowic, ale i powiatu.

Podkreślić należy, że duża część oferty prezentowanej przez Ząbkowicki Ośrodek Kultury oraz Bibliotekę Publiczną jest dostępna dla osób zainteresowanych bez konieczności ponoszenia jakichkolwiek kosztów, co ma niezwykle istotne znaczenia dla przewycięzania problemów społecznych. Brak interesujących możliwości spędzania wolnego czasu to często podstawowy powód nasilania się patologii społecznych. Krzewienie kultury promuje wyższe aspiracje społeczne i rozbudza w dzieciach i młodzieży z rodzin ubogich i wykluczonych chęć przewycięzania swojej sytuacji życiowej.

W Ząbkowicach Śląskich działał również Teatr Miejski. Pierwszy teatr powstał tu w 1945 roku i był pierwszą taką instytucją na całym Dolnym Śląsku. Wprawdzie teatr przerwał swoją działalność, ale został reaktywowany. Do chwili obecnej zespół aktorski wystawił spektakle, takie jak: „Moralność Pani Dulskiej”, „Ożenek”, „Lekarz mimo woli”, „Soplicowo”, „Tato, tato, sprawa się rypla”, „Lekarz mimo woli”, „Zemsta” oraz „Tango”.

Wprawdzie Teatr Miejski zaprzestał swojej działalności, ale aktywność teatralną prowadzi „Teatr Prawdziwy” przy Ząbkowickim Ośrodku Kultury oraz Stowarzyszenie Animatorów Kultury – Teatr Miejski, powstałe powstał w wyniku podziału STS Teatr Miejski.

Sport i rekreacja

Mieszkańcy Ząbkowic Śląskich, zarówno dzieci i młodzież, jak i osoby dorosłe, mają również możliwość realizacji swoich potrzeb sportowych i rekreacyjnych. W mieście funkcjonuje szereg instytucji, organizacji i klubów aktywnych w sferze sportu i rekreacji. Działają tu następujące kluby i towarzystwa sportowe:

- Klub Sportowy „Orzeł”;
- Ludowy Zespół Sportowy „Polonia”;
- Ząbkowicki Klub Karate-Do;
- Ząbkowickie Towarzystwo Sportowe;
- GLKS „ROLNIK”;
- Stowarzyszenie na Rzecz Kultury Fizycznej i Rekreacji „GAJ”;
- Ząbkowicki Klub Karate „KYOKUSHINKAI”;
- Klub Jeździecki „GALOP”;
- Klub Sportowy „OLIMP”.

Jeśli chodzi o realizację potrzeb sportowo-rekreacyjnych mieszkańców to przede wszystkim wskazać należy na Ośrodek Sportu i Rekreacji (OSiR), który jest jednostką budżetową, a jego zadania to propagowanie i popularyzacja aktywnego stylu życia, organizacja imprez oraz utrzymanie bazy sportowo-rekreacyjnej. Baza ośrodka składa się ze stadionu w skład którego wchodzi 4 płyty piłkarskie, 2 korty tenisowe, 3 boiska do koszykówki, skate-park, ścianka wspinaczkowa oraz basenu kąpielowego z dwiema nieckami pływackimi. Otoczenie kompleksu OSiR stanowią

tereny zielone, będące zielonymi „płucami miasta”. Ośrodek oferuje zajęcia z tenisa ziemnego, gier pojedynczych i podwójnych dla dzieci młodzieży i dorosłych, tenisa stołowego, koszykówki, piłki nożnej w zespołach 5-osobowych, trio basketu, siatkówki i szachów. OSiR jest organizatorem wielu imprez cyklicznych i okazjonalnych, jak np. paraolimpiada, impreza rowerowa w ramach Mistrzostw Dolnego Śląska MTB, Dni Ząbkowic czy Dożynki.

Ośrodek Sportu i Rekreacji organizuje też imprezy sportowo-rekreacyjne zlecone przez organizacje, zakłady pracy, udostępnia swoje obiekty na spotkania, mecze, gry i zabawy dla wszystkich zainteresowanych. Na obiektach OSiR-u rozgrywane są mecze piłki nożnej Klubu Sportowego „Orzeł”, grającego w III lidze oraz Ludowego Zespołu Sportowego „Polonia”, grającego w lidze okręgowej. Z obiektów Ośrodka bezpłatnie korzysta młodzież wszystkich szkół podstawowych, gimnazjów i szkół średnich. Przez cały rok bramy stadionu są otwarte dla tych, którzy chcą korzystać z boisk, bieżni i kortów.

W sferze sportu i rekreacji prężnie działa Ząbkowickie Towarzystwo Sportowe. Podstawowe cele stowarzyszenia to planowanie i organizowanie życia sportowego i rekreacyjnego, angażowanie wszystkich zainteresowanych do różnorodnych form aktywności ruchowej, w tym gier zespołowych, w zależności od stopnia sprawności i zainteresowań. Towarzystwo organizuje imprezy sportowe, zajęcia dla swoich członków oraz zainteresowanych sympatyków rekreacji w celu wszechstronnego rozwoju ich sprawności fizycznej i umysłowej. Stowarzyszenie organizuje gry ze szczególnym uwzględnieniem gier zespołowych. Ważnym zadaniem organizacji jest kształtowanie pozytywnych cech charakteru i osobowości przez uczestnictwo w realizacji zadań sportowych.

Aktywne są również kluby karate. Klub Krate-Do zajmuje się popularyzacją wzorowego stylu życia. Prowadzący klub podnoszą ogólną sprawność fizyczną i koordynację ruchową uczestników. Na treningach uczestnicy doskonalą podstawowe techniki obrony i ataku-samoobrony. W trakcie zajęć Karate-Do uczestnicy zapoznają się z teorią i historią Karate, uczą się zasad zdrowej rywalizacji sportowej „fair play”. Treningi opierają się także na współpracy w zespole i w wyzwaniu chęci do udzielania pomocy słabszym.

Klub Karate „KYOKUSHINKAI” zajmuje się organizowaniem i propagowaniem sportu kwalifikowanego zakładach pracy, szkołach, i instytucjach położonych na

terenie działania Klubu oraz wśród młodzieży i innych mieszkańców tego terenu. Prowadzący Klub są odpowiedzialni za organizowanie szkoleń sportowych i imprez sportowych. Klub współpracuje ze szkołami i placówkami oświatowymi. Prowadzi działalność gospodarczą, utrzymuje i rozbudowuje obiekty i urządzenia sportowe.

Dodatkowo podkreślić należy, że ofertę sportową uzupełniają organizowane w szkołach liczne zajęcia sportowe dla dzieci i młodzieży w ramach szkolnych klubów sportowych lub sekcji sportowych. Wśród szkolnych klubów sportowych wskazać należy na Uczniowski Klub Sportowy „Orzeł” działający przy OSiR Ząbkowice Śląskie i Stowarzyszenie „Gminny Szkolny Związek Sportowy”.

Organizacje pozarządowe

Na terenie miasta Ząbkowice Śląskie swoją siedzibę ma wiele organizacji pozarządowych, które znalazły tu dobre miejsce do rozwoju i odgrywają ważną rolę w życiu lokalnej społeczności. Podkreślić trzeba, że wiele tych podmiotów działa na obszarze znacznie szerszym niż samo miasto Ząbkowice Śląskie – często na poziomie powiatu albo nawet województwa czy kraju. Na podstawie informacji Starostwa Powiatowego w Ząbkowicach Śląskich i Bazy Danych Stowarzyszenia Klon/Jawor wskazać należy, poza zaprezentowanymi w rozdz. 2.10 organizacjami sportowymi, na następujące podmioty:

- Stowarzyszenie Właścicieli Mieszkań;
- Stowarzyszenie Inicjatyw na rzecz Dzieci Ziemi Ząbkowickiej;
- Stowarzyszenie Rzecznawców Majątkowych;
- Stowarzyszenie Absolwentów Nauczycieli i Przyjaciół ZSO im. Wł. Jagiełły w Ząbkowicach Śląskich;
- Regionalne Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych w Ząbkowicach Śląskich;
- Ząbkowickie Stowarzyszenie Gospodarcze;
- Stowarzyszenie Kupców i Przedsiębiorców Ziemi Ząbkowickiej;
- Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci i Osób Niepełnosprawnych Ziemi Ząbkowickiej „INTEGRACJA”;
- Klub Abstynenta „SŁONECZNI”;
- Stowarzyszenie Promocji i Rozwoju Powiatu Ząbkowickiego;

- Stowarzyszenie Twórców Sztuki;
- Stowarzyszenie Forum Gminne „RAZEM DLA ZĄBKOWIC”;
- Stowarzyszenie na Rzecz Osób Ubiegających się i Odbywających Służbę Zastępczą „OBJECTOR” – koło terenowe w Ząbkowicach Śląskich;
- Społeczne Towarzystwo Oświatowe – koło terenowe nr 214;
- Koło Stowarzyszenia Emerytów i Rencistów Resortu Spraw Wewnętrznych Rzeczypospolitej Polskiej;
- PTTK oddział w Ząbkowicach Śląskich;
- Koło Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich;
- Koło Przyjaciół Biblioteki Pedagogicznej „LIBRA”;
- Stowarzyszenie Ochrony Środowiska i Zdrowia Konsumentów;
- Parafialny Zespół Caritas przy parafii p.w. Świętej Jadwigi;
- Polski Związek Niewidomych – koło terenowe;
- Ząbkowickie Forum Samorządowe Centroprawicy;
- Lokalna Organizacja Turystyczna Ziemi Ząbkowickiej;
- Stowarzyszenie Promocji Ziemi Ząbkowickiej „Ząbkowice – Europa”;
- Regionalne Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych;
- Koło Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym Ruchowo TPD;
- Polski Czerwony Krzyż – zarząd rejonowy;
- Komenda Hufca ZHP;
- Fundacja Pomocy Służby zdrowia Gminy Ząbkowice Śląskie;
- Związek Inwalidów Wojennych Rzeczypospolitej Polskiej.

Dodatkowo wskazać można jeszcze na działanie licznych spółdzielni, które choć nie należą stricte do organizacji pozarządowych są podmiotami tzw. sektora ekonomii społecznej, łączącej aktywność rynkową z działalnością socjalną, kulturalną i edukacyjną na rzecz członków i najbliższego otoczenia. Do funkcjonujących tu spółdzielni należą np.: „Społem” Powszechna Spółdzielnia Spożywców, Elektrotechniczna Spółdzielnia Inwalidów „Elsin”, Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska”, Spółdzielnia Mieszkaniowa „Nasz Dom” i Spółdzielnia Rzemieślnicza.

Dwie z działających w mieście organizacji mają status organizacji pożytku publicznego. Jest to specjalny status, o który wystąpić mogą działające podmioty trzeciego sektora, podkreślający ich wzorcową działalność w sferze społecznej,

wiążący się ze spełnianiem szeregu wymogów, ale dający również przywileje, takie jak np. możliwość przekazywania na rzecz organizacji 1% podatku. Organizacją pożytku publicznego jest Stowarzyszenie Inicjatyw na rzecz Dzieci Ziemi Ząbkowickiej (os. XX-lecia 52) oraz Lokalna Organizacja Turystyczna Ziemi Ząbkowickiej (ul. Świętego Wojciecha 3/1).

Organizacje pozarządowe działające na terenie miasta szeroko współpracują z samorządem gminnym. W szczególności wskazać tu trzeba na współdziałanie z miastem klubów i stowarzyszeń sportowych, PTTK, Stowarzyszenia Inicjatyw na rzecz Dzieci Ziemi Ząbkowickiej, Stowarzyszenia Na Rzecz Dzieci i Osób Niepełnosprawnych Ziemi Ząbkowickiej „INTEGRACJA” i Stowarzyszenia Twórców Sztuki. Wiele klubów i związków sportowych jest finansowo wspieranych przez miasto. Dodatkowo środki finansowe otrzymuje Stowarzyszenie Inicjatyw na rzecz Dzieci Ziemi Ząbkowickiej na prowadzenie świetlicy środowiskowej, punktu konsultacyjnego i jadłodajni oraz Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci i Osób Niepełnosprawnych Ziemi Ząbkowickiej „INTEGRACJA” na działalność w zakresie wspierania osób niepełnosprawnych.

2. Wyznaczenie obszaru rewitalizowanego

Uspołecznienie procesu przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji

Istotnym elementem procesu opracowywania Lokalnego Programu Rewitalizacji były konsultacje społeczne, umożliwiające przedstawicielom różnorodnych instytucji i organizacji oraz mieszkańcom Ząbkowic Śląskich udział w dyskusji nad programem rewitalizacji. Przyjęły one formę spotkań warsztatowo-konsultacyjnych, których celem było przedstawienie zainteresowanym logiki działań rewitalizacyjnych, omówienie dokumentów i wytycznych określających kształt i treść programu oraz włączenie przedstawicieli lokalnej społeczności do procesu tworzenia dokumentu. Konsultacje społeczne trwały od października 2007 roku do lutego 2009 roku, kiedy to wypracowany LPR przyjęto uchwałą Rady Miejskiej. W konsultacjach uczestniczyło łącznie ok. 200 osób, przy czym w poszczególnych panelach tematycznych i zebraniach Zespołu Zarządzającego i Koordynującego Realizację LPR uczestniczyło od 25 do 45 osób. Wszystkie zgłaszane uwagi były konsultowane i dzięki nim wypracowano dokument.

W mieście powołano również specjalną Grupę Rewitalizacyjną, która podjęła działania na rzecz diagnozy, sformułowania celów i priorytetów rewitalizacji. Spotkania warsztatowo-konsultacyjne umożliwiły przedyskutowanie kształtu obszaru wsparcia oraz celów rewitalizacji. Wzięli w nich udział m.in. przedstawiciele władz miasta, pracownicy Urzędu Miejskiego i jego jednostek organizacyjnych, a także lokalni liderzy i działacze organizacji pozarządowych.

Dodatkowo zbierane były informacje o potrzebach działań rewitalizacyjnych w obszarze mieszkalnictwa – od 2007 roku wspólnoty mieszkaniowe miały możliwość składania w Urzędzie Miejskim tzw. fiszek projektowych, które pozwoliły na określenie najpilniejszych potrzeb w zakresie odnowy budynków mieszkalnych.

Kolejnym elementem uspołeczniania procesu przygotowania i realizacji LPR jest powołanie przez Burmistrza Ząbkowic Śląskich zarządzeniem Nr 113/V/FZ-2011 z dnia 12 maja 2011 roku Zespołu ds. rewitalizacji w celu wdrażania i monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Ząbkowice Śląskie. W skład Zespołu wchodzi pracownicy Urzędu Miejskiego w Ząbkowicach Śląskich oraz osoby z sektora społecznego i gospodarczego. Do zadań Zespołu należy:

1. Przyjmowanie raportów okresowych oraz raportu końcowego z realizacji LPR.
2. Monitorowanie przebiegu oraz ocena efektywności i skuteczności realizacji LPR.
3. Rozpatrywanie wniosków zmian do LPR.
4. Monitorowanie realizacji miejskich projektów rewitalizacyjnych oraz projektów z dziedziny mieszkalnictwa ujętych w LPR.
5. Przedkładanie Burmistrzowi Ząbkowic Śląskich projektów aktualizacji LPR, w tym określenie kierunków działań na poziomie miasta.

Na przełomie maja i czerwca 2011 r. Burmistrz Ząbkowic Śląskich ogłosił dla wspólnot mieszkaniowych z obszaru rewitalizowanego dodatkowy nabór propozycji projektów w celu wprowadzenia nowego zadania z dziedziny mieszkalnictwa do Lokalnego Programu Rewitalizacji, w związku z powstaniem oszczędności po przeprowadzonych przetargach. Zespół ds. rewitalizacji wybrał listę wspólnot, których budynki wymagają podjęcia działań rewitalizacyjnych ze względu na niską efektywność energetyczną oraz w celu podniesienia estetyki i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego.

Metoda identyfikacji obszaru rewitalizowanego

Obszar rewitalizowany został wyznaczony w oparciu o analizę danych statystycznych dostarczonych przez Urząd Miasta Ząbkowice Śląskie, Powiatowy Urząd Pracy w Ząbkowicach Śląskich, Ośrodek Pomocy Społecznej w Ząbkowicach Śląskich oraz Komendę Powiatową Policji w Ząbkowicach Śląskich i Główny Urząd Statystyczny. Posłużyły one do sporządzenia i wyliczenia wskaźników pozwalających wskazać obszar kwalifikujący się do wsparcia w ramach programu rewitalizacji. Wyznaczając obszar rewitalizowany, zgodnie z *Wytycznymi dotyczącymi przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji jako podstawy udzielania wsparcia z Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013*, posłużono się następującymi kryteriami i wskaźnikami:

Kryterium 1: Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia;

Wskaźnik: Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności;

Kryterium 2: Wysoka stopa długotrwałego bezrobocia;

Wskaźnik: Udział długotrwanie bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym;

Kryterium 3: Wysoki stopień przestępczości i wykroczeń;

Wskaźnik: Liczba przestępstw na 1 tys. ludności;

Kryterium 4: Niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej;

Wskaźnik: Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób.

Za obszar kwalifikujący się do wsparcia w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji uznano ten obszar miasta, który charakteryzuje się wyższą intensywnością negatywnych zjawisk opisanych wyżej wymienionymi wskaźnikami. Za podstawową jednostkę analityczną przyjęto ulicę. Dla każdej z nich obliczona została wielkość zastosowanego wskaźnika, a następnie porównana ze średnią wartością tego wskaźnika dla obszaru całego miasta.

Metoda identyfikacji obszaru wsparcia dla inwestycji mieszkaniowych

Przy wyznaczaniu obszaru wsparcia dla inwestycji mieszkaniowych posłużono się wskaźnikami i zasadami określonymi Wytocznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie programowania działań dotyczących mieszkalnictwa z dnia 13 sierpnia 2008 roku, korzystając z załącznika nr 9 do *Uszczegółowienia Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego*.

Inwestycje z zakresu mieszkalnictwa mogą być realizowane wyłącznie na obszarach wsparcia spełniających łącznie co najmniej trzy z pięciu wskazanych kryteriów. Każde kryterium opisane zostało za pomocą wskaźników/wskaźnika, dla których wskazano wartości referencyjne dla Województwa Dolnośląskiego.

Wyznaczając obszar wsparcia dla inwestycji mieszkaniowych posłużono się następującymi kryteriami:

Kryterium 1: Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia;

Wskaźnik: Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności;

Wartość referencyjna wskaźnika: 65;

Kryterium 2: Wysoka stopa długotrwałego bezrobocia;

Wskaźnik: Udział długotrwałe bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym;

Wartość referencyjna wskaźnika: 4,5;

Kryterium 3: Porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego;

Wskaźnik (nr 2): Liczba budynków wybudowanych przed rokiem 1989 do ogólnej liczby budynków (%);

Wartość referencyjna wskaźnika: 86,6.

Za obszar kwalifikujący się do wsparcia w ramach inwestycji mieszkaniowych uznano ten obszar miasta, który charakteryzuje się wartością wyżej wymienionych wskaźników powyżej określonej wartości referencyjnej. Za podstawową jednostkę analityczną przyjęto ulicę.

Diagnoza miasta pod względem przyjętych kryteriów identyfikacji obszaru wsparcia

2.1.1 Kryterium 1: Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia

Jednym z podstawowych problemów w Ząbkowicach Śląskich jest kwestia ubóstwa i wykluczenia społecznego. Wynika ono bardzo często z bezrobocia, ale również z patologii, długotrwałych chorób, niepełnosprawności, wielodzietności i innych czynników powodujących obniżanie standardu życia i ekskluzję społeczną. Dane Ośrodka Pomocy Społecznej wskazują, że 8,6% mieszkańców korzysta z pomocy społecznej pobierając zasiłki. Na 1 tys. ludności daje to dość wysoki wskaźnik 86.

Podstawową informacją pozwalającą wyznaczyć obszary wykluczenia i ubóstwa w mieście jest liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności w rozbiciu na poszczególne ulice. Dane w tym zakresie zawiera tabela 19.

Tabela 19. Poziom ubóstwa i wykluczenia w Ząbkowicach Śląskich

Ulica	Liczba ludności na dzień 31.12.2006	Liczba osób korzystających z zasiłków	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności
Aliantów	54	19	352
Armii Krajowej	633	93	147
Adama Asnyka	63	2	32
Astrowa	7	0	0
Batalionów Chłopskich	166	25	151
Bohaterów Getta	339	36	106
Bolesława Chrobrego	111	10	90
Bonifratrów	0	0	0
Naftalego Botwina	36	4	111
Bratkowa	22	0	0
Chabrowa	28	1	36
Ciasna	77	10	130
Cukrownicza	69	12	174
Daleka	270	17	63
Daliowa	18	0	0
Ignacego Daszyńskiego	360	67	186
Długa	39	3	77
Dolnośląska	574	79	138
Działkowca	19	1	53
Dzwonkowa	16	0	0
Fiołkowa	14	0	0
Floksowa	16	0	0
Bartosza Głowackiego	580	35	60
Goździkowa	5	0	0
Grunwaldzka	229	23	100
Handlowa	11	11	1000
Jagiellonów	56	4	71
Pl. Jana Pawła II	18	6	333
Stefana Jaracza	51	0	0
Jasna	1587	39	25
Jaśminowa	27	0	0
Jodłowa	23	0	0
Kamieniecka	521	92	177
Kasztanowa	54	0	0
Jana Kilińskiego	151	9	60
Kłodzka	198	31	157
Kolejowa	68	2	29
Marii Konopnickiej	214	33	154
Konwaliowa	39	0	0
Tadeusza Kościuszki	262	37	141
Krótką	49	1	20
Krzywa	146	14	96
Janusza Kusocińskiego	39	14	359
Kwiatowa	73	0	0
Legnicka	183	24	131
Liliowa	17	0	0
Bolesława Limanowskiego	100	2	20
Lipowa	17	0	0
Ludowa	123	0	0

Łąkowa	6	0	0
Łubinowa	35	0	0
1 Maja	433	37	85
Makowa	16	0	0
Jana Matejki	16	0	0
Melioracyjna	0	0	0
Adama Mickiewicza	135	2	15
Mieczykowa	26	0	0
Młynarska	137	0	0
Heleny Modrzejewskiej	113	5	44
Modrzewiowa	3	0	0
Na Skarpie	16	0	0
Nagietkowa	24	0	0
Narcyzowa	0	0	0
Al. Niepodległości	160	8	50
Oгородowa	78	8	103
Okrężna	89	0	0
Władysława Orkana	216	33	153
Św. Wincentego Pallotiego	31	0	0
Parkowa	9	0	0
Partyzantów	20	0	0
Piastowska	172	17	99
Pogodna	199	10	50
Polna	15	5	333
Poprzeczna	97	15	155
Powstańców Warszawy	204	25	123
Proletariackich	263	38	144
Bolesława Prusa	88	22	250
Przemysłowa	25	6	240
Władysława Stanisława Reymonta	138	38	275
Robotnicza	146	17	116
Pl. Różany	13	0	0
Rumiankowa	0	0	0
Rynek	927	140	151
Rzeczna	0	0	0
Henryka Sienkiewicza	129	3	23
Pl. Marii Skłodowskiej-Curie	58	10	172
Juliusza Słowackiego	5	0	0
Pl. Ludwika Solskiego	46	0	0
Spokojna	32	0	0
Stanisława Staszica	69	2	29
Stokrotkowa	50	0	0
Strażacka	56	0	0
Strzebińska	199	3	15
Szpitalna	134	0	0
Świerkowa	0	0	0
Romualda Traugutta	322	25	78
Tulipanowa	20	0	0
Ludwika Waryńskiego	131	7	53
Św. Wojciecha	123	7	57
Wrocławska	233	4	17
Osiedle XX-lecia	2101	78	37
Osiedle Letnie	200	13	65
Zacisze	64	0	0
Zielona	38	1	26

Ziębicka	510	52	102
Stefana Żeromskiego	135	14	104
Żwirki i Wigury	35	0	0
Łącznie dla miasta	16312	1401	86

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Urząd Miejski Ząbkowice Śląskie, Ośrodek Pomocy Społecznej w Ząbkowicach Śląskich.

2.1.2 Kryterium 2: Wysoka stopa długotrwałego bezrobocia

Jednym z ważniejszych czynników kształtujących potencjał społeczno-ekonomiczny jednostki terytorialnej, a jednocześnie wpływających na życie mieszkańców, w szczególności na ubóstwo i wykluczenie społeczne, jest bezrobocie. Polepszająca się sytuacja ekonomiczna kraju zauważalna jest również w Ząbkowicach Śląskich. Jednocześnie bezrobocie nadal jest niezwykle ważnym problemem społecznym w mieście.

Udział osób bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym w mieście wynosi 8,3, zaś w przypadku długotrwanie bezrobotnych 3,8. Podkreślić należy, że długotrwanie bezrobotni stanowią 46,3% ogółu bezrobotnych w mieście, co wskazuje na niezwykle trudną sytuację związaną z poszukiwaniem zatrudnienia i ponownym wejściem na rynek pracy tych osób, które zostały z niego wypchnięte na dłużej.

Dla potrzeb niniejszego opracowania szczególne znaczenie ma udział długotrwanie bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym. Analiza wartości tego wskaźnika w rozbiciu na poszczególne ulice umożliwi zlokalizowanie obszaru, w którym zjawisko długotrwałego bezrobocia charakteryzuje się szczególnie intensywnością. Dane ilustrujące sytuację pod tym względem zawiera tabela 20.

Tabela 20. Poziom bezrobocia, w tym bezrobocia długotrwałego w Ząbkowicach Śląskich

Ulica	Liczba ludności na dzień 31.12.2006	Liczba ludności w wieku produkcyjnym na dzień 31.12.2006	Liczba osób bezrobotnych	Liczba osób długotrwanie bezrobotnych	Udział długotrwanie bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym
Aliantów	54	31	5	1	3,2
Armii Krajowej	633	407	49	23	5,7
Adama Asnyka	63	40	3	1	2,5
Astrowa	7	5	0	0	0,0
Batalionów Chłopskich	166	105	8	4	3,8

Bohaterów Getta	339	229	17	5	2,2
Bolesława Chrobrego	111	60	4	0	0,0
Bonifratrów	0	0	0	0	0,0
Naftalego Botwina	36	25	2	0	0,0
Bratkowa	22	13	0	0	0,0
Chabrowa	28	21	2	0	0,0
Ciasna	77	56	6	3	5,4
Cukrownicza	69	48	7	5	10,4
Daleka	270	192	15	6	3,1
Daliowa	18	15	2	1	6,7
Ignacego Daszyńskiego	360	242	23	14	5,8
Długa	39	24	5	2	8,3
Dolnośląska	574	360	36	16	4,4
Działkowca	19	9	0	0	0,0
Dzwonkowa	16	15	1	0	0,0
Fiołkowa	14	12	3	1	8,3
Floksowa	16	14	1	1	7,1
Bartosza Głowackiego	580	370	23	11	3,0
Goździkowa	5	4	0	0	0,0
Grunwaldzka	229	150	15	7	4,7
Handlowa	11	8	3	0	0,0
Jagiellonów	56	46	5	1	2,2
Pl. Jana Pawła II	18	12	2	0	0,0
Stefana Jaracza	51	29	2	1	3,4
Jasna	1587	1209	66	34	2,8
Jaśminowa	27	22	1	1	4,5
Jodłowa	23	16	3	1	6,3
Kamieniecka	521	358	36	13	3,6
Kasztanowa	54	37	1	1	2,7
Jana Kilińskiego	151	107	7	3	2,8
Kłodzka	198	128	11	4	3,1
Kolejowa	68	53	5	3	5,7
Marii Konopnickiej	214	148	13	3	2,0
Konwaliowa	39	33	0	0	0,0
Tadeusza Kościuszki	262	181	23	8	4,4
Krótka	49	33	6	3	9,1
Krzywa	146	104	8	4	3,8
Janusza Kusocińskiego	39	21	3	2	9,5
Kwiatowa	73	61	2	0	0,0
Legnicka	183	122	7	2	1,6
Liliowa	17	13	0	0	0,0
Bolesława Limanowskiego	100	61	6	2	3,3
Lipowa	17	11	2	1	9,1
Ludowa	123	71	6	3	4,2
Łąkowa	6	6	0	0	0,0
Łubinowa	35	28	1	1	3,6
1 Maja	433	290	27	10	3,4
Makowa	16	12	1	1	8,3
Jana Matejki	16	11	0	0	0,0
Melioracyjna	0	0	0	0	0,0

Adama Mickiewicza	135	91	4	2	2,2
Mieczykowa	26	24	1	0	0,0
Młynarska	137	94	5	2	2,1
Heleny Modrzejewskiej	113	64	7	2	3,1
Modrzewiowa	3	2	0	0	0,0
Na Skarpie	16	12	0	0	0,0
Nagietkowa	24	19	2	1	5,3
Narcyzowa	0	0	0	0	0,0
Al. Niepodległości	160	97	4	3	3,1
Ogrodowa	78	52	4	2	3,8
Okrężna	89	68	5	3	4,4
Władysława Orkana	216	128	8	6	4,7
Św. Wincentego Pallotiego	31	23	1	0	0,0
Parkowa	9	6	0	0	0,0
Partyzantów	20	18	1	1	5,6
Piastowska	172	120	6	5	4,2
Pogodna	199	146	10	5	3,4
Polna	15	9	2	2	22,2
Poprzeczna	97	60	10	2	3,3
Powstańców Warszawy	204	138	9	4	2,9
Proletariackich	263	162	14	9	5,6
Bolesława Prusa	88	61	8	5	8,2
Przemysłowa	25	16	3	0	0,0
Władysława Stanisława Reymonta	138	92	14	8	8,7
Robotnicza	146	98	6	2	2,0
Pl. Różany	13	12	0	0	0,0
Rumiankowa	0	0	0	0	0,0
Rynek	927	627	62	31	4,9
Rzeczna	0	0	0	0	0,0
Henryka Sienkiewicza	129	78	9	7	9,0
Pl. Marii Skłodowskiej-Curie	58	40	2	0	0,0
Juliusza Słowackiego	5	3	1	1	33,3
Pl. Ludwika Solskiego	46	32	0	0	0,0
Spokojna	32	28	6	2	7,1
Stanisława Staszica	69	37	7	5	13,5
Stokrotkowa	50	38	1	0	0,0
Strażacka	56	43	5	3	7,0
Strzelińska	199	159	12	6	3,8
Szpitalna	134	38	0	0	0,0
Świerkowa	0	0	0	0	0,0
Romualda Traugutta	322	184	13	4	2,2
Tulipanowa	20	18	1	0	0,0
Ludwika Waryńskiego	131	86	8	5	5,8
Św. Wojciecha	123	84	10	4	4,8
Wrocławska	233	146	10	2	1,4
Osiedle XX-lecia	2101	1254	97	53	4,2

Osiedle Letnie	200	132	10	5	3,8
Zacisze	64	46	1	0	0,0
Zielona	38	25	0	0	0,0
Ziębicka	510	328	35	19	5,8
Stefana Żeromskiego	135	86	6	0	0,0
Żwirki i Wigury	35	26	0	0	0,0
Łącznie dla miasta	16312	10828	894	414	3,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Urząd Miejski Ząbkowice Śląskie, Powiatowy Urząd Pracy w Ząbkowicach Śląskich.

2.1.3 Kryterium 3: Wysoki stopień przestępczości i wykroczeń

Problemem, na który zwracają uwagę mieszkańcy Ząbkowic Śląskich jest wysoki stopień przestępczości i wykroczeń w mieście. Poczucie bezpieczeństwa, szczególnie na niektórych obszarach miasta, jest znacząco ograniczone. Wprawdzie zauważyć można tu tendencję spadkową – jak wskazują dane Komendy Powiatowej Policji w 2006 roku popełniono 118 przestępstw, w 2007 roku 89, zaś w 2008 87 – to nadal mieszkańcy mają poczucie zagrożenia. Jeśli chodzi o czyny karalne popełnione przez nieletnich to w 2006 roku popełnili oni 165 czynów, w 2007 roku 118 czynów, a w 2008 – 161. Najwięcej przestępstw popełnianych jest w Rynku.

Podstawową informacją pozwalającą wyznaczyć obszary o wysokim poziomie przestępczości i wykroczeń jest liczba przestępstw na 1 tys. ludności w rozbiciu na poszczególne ulice. Adekwatne dane zawiera tabela 21.

Tabela 21. Poziom przestępczości i wykroczeń w Ząbkowicach Śląskich

Ulica	Liczba ludności na dzień 31.12.2006	Liczba przestępstw za 2006 rok	Liczba przestępstw na 1 tys. ludności
Aliantów	54	1	18,5
Armii Krajowej	633	4	6,3
Adama Asnyka	63	0	0,0
Astrowa	7	0	0,0
Batalionów Chłopskich	166	1	6,0
Bohaterów Getta	339	1	2,9
Bolesława Chrobrego	111	3	27,0
Bonifratrów	0	0	0,0
Naftalego Botwina	36	1	27,8
Bratkowa	22	0	0,0
Chabrowa	28	0	0,0
Ciasna	77	0	0,0
Cukrownicza	69	0	0,0
Daleka	270	8	29,6
Daliowa	18	0	0,0
Ignacego Daszyńskiego	360	0	0,0

Długa	39	0	0,0
Dolnośląska	574	3	5,2
Działkowca	19	0	0,0
Dzwonkowa	16	0	0,0
Fiołkowa	14	0	0,0
Floksowa	16	0	0,0
Bartosza Głowackiego	580	1	1,7
Goździkowa	5	0	0,0
Grunwaldzka	229	4	17,5
Handlowa	11	0	0,0
Jagiellonów	56	0	0,0
Pl. Jana Pawła II	18	3	166,7
Stefana Jaracza	51	0	0,0
Jasna	1587	4	2,5
Jaśminowa	27	0	0,0
Jodłowa	23	0	0,0
Kamieniecka	521	3	5,8
Kasztanowa	54	0	0,0
Jana Kilińskiego	151	0	0,0
Kłodzka	198	2	10,1
Kolejowa	68	1	14,7
Marii Konopnickiej	214	1	4,7
Konwaliowa	39	0	0,0
Tadeusza Kościuszki	262	3	11,5
Krótką	49	1	20,4
Krzywa	146	0	0,0
Janusza Kusocińskiego	39	0	0,0
Kwiatowa	73	0	0,0
Legnicka	183	2	10,9
Liliowa	17	0	0,0
Bolesława Limanowskiego	100	0	0,0
Lipowa	17	0	0,0
Ludowa	123	0	0,0
Łąkowa	6	0	0,0
Łubinowa	35	0	0,0
1 Maja	433	3	6,9
Makowa	16	0	0,0
Jana Matejki	16	0	0,0
Melioracyjna	0	0	0,0
Adama Mickiewicza	135	1	7,4
Mieczykowa	26	0	0,0
Młynarska	137	0	0,0
Heleny Modrzejewskiej	113	0	0,0
Modrzewiowa	3	0	0,0
Na Skarpie	16	1	62,5
Nagietkowa	24	2	83,3
Narcyzowa	0	1	0,0
Al. Niepodległości	160	1	6,3
Ogrodowa	78	1	12,8
Okężna	89	0	0,0
Władysława Orkana	216	1	4,6
Św. Wincentego Pallotiego	31	1	32,3
Parkowa	9	0	0,0
Partyzantów	20	0	0,0
Piastowska	172	1	5,8
Pogodna	199	0	0,0

Polna	15	0	0,0
Poprzeczna	97	0	0,0
Powstańców Warszawy	204	5	24,5
Proletariaczyków	263	3	11,4
Bolesława Prusa	88	1	11,4
Przemysłowa	25	2	80,0
Władysława Stanisława Reymonta	138	2	14,5
Robotnicza	146	0	0,0
Pl. Różany	13	1	76,9
Rumiankowa	0	0	0,0
Rynek	927	16	17,3
Rzeczna	0	0	0,0
Henryka Sienkiewicza	129	0	0,0
Pl. Marii Skłodowskiej-Curie	58	2	34,5
Juliusza Słowackiego	5	1	200,0
Pl. Ludwika Solskiego	46	0	0,0
Spokojna	32	0	0,0
Stanisława Staszica	69	2	29,0
Stokrotkowa	50	1	20,0
Strażacka	56	2	35,7
Strzelińska	199	4	20,1
Szpitalna	134	0	0,0
Świerkowa	0	0	0,0
Romualda Traugutta	322	0	0,0
Tulipanowa	20	0	0,0
Ludwika Waryńskiego	131	0	0,0
Św. Wojciecha	123	0	0,0
Wrocławska	233	6	25,8
Osiedle XX-lecia	2101	6	2,9
Osiedle Letnie	200	0	0,0
Zacisze	64	1	15,6
Zielona	38	0	0,0
Ziębicka	510	3	5,9
Stefana Żeromskiego	135	0	0,0
Żwirki i Wigury	35	0	0,0
Łącznie dla miasta	16312	118	7,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Urząd Miejski Ząbkowice Śląskie, Komenda Powiatowa Policji w Ząbkowicach Śląskich.

2.1.4 Kryterium 4: Niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej

Kolejne istotne kryterium, które może być zastosowane dla wyróżnienia obszaru wsparcia, to niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej mierzony liczbą zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób. Pamiętać należy, że działalność gospodarcza to z jednej strony sposób na samozatrudnienie, z drugiej zaś na tworzenie nowych miejsc pracy, stąd jego niezwykła ważność.

Wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej w rozbiu na ulice zawiera tabela 22.

Tabela 22. Wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej w Ząbkowicach Śląskich

Ulica	Liczba ludności na dzień 31.12.2006	Liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON na grudzień 2008	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób
Aliantów	54	13	24,1
Armii Krajowej	633	69	10,9
Adama Asnyka	63	5	7,9
Astrowa	7	1	14,3
Batalionów Chłopskich	166	60	36,1
Bohaterów Getta	339	56	16,5
Bolesława Chrobrego	111	17	15,3
Bonifratrów	0	1	0,0
Naftalego Botwina	36	3	8,3
Bratkowa	22	1	4,5
Chabrowa	28	2	7,1
Ciasna	77	14	18,2
Cukrownicza	69	24	34,8
Daleka	270	37	13,7
Daliowa	18	3	16,7
Ignacego Daszyńskiego	360	39	10,8
Długa	39	8	20,5
Dolnośląska	574	64	11,1
Działkowca	19	3	15,8
Dzwonkowa	16	0	0,0
Fiołkowa	14	4	28,6
Floksowa	16	2	12,5
Bartosza Głowackiego	580	34	5,9
Goździkowa	5	1	20,0
Grunwaldzka	229	41	17,9
Handlowa	11	6	54,5
Jagiellonów	56	10	17,9
Pl. Jana Pawła II	18	4	22,2
Stefana Jaracza	51	5	9,8
Jasna	1587	125	7,9
Jaśminowa	27	5	18,5
Jodłowa	23	3	13,0
Kamieniecka	521	72	13,8
Kasztanowa	54	15	27,8
Jana Kilińskiego	151	13	8,6
Kłodzka	198	43	21,7
Kolejowa	68	27	39,7
Marii Konopnickiej	214	12	5,6
Konwaliowa	39	5	12,8
Tadeusza Kościuszki	262	85	32,4
Krótką	49	8	16,3
Krzywa	146	9	6,2

Janusza Kusocińskiego	39	10	25,6
Kwiatowa	73	10	13,7
Legnicka	183	251	137,2
Liliowa	17	2	11,8
Bolesława Limanowskiego	100	4	4,0
Lipowa	17	1	5,9
Ludowa	123	9	7,3
Łąkowa	6	1	16,7
Łubinowa	35	7	20,0
1 Maja	433	107	24,7
Makowa	16	4	25,0
Jana Matejki	16	2	12,5
Melioracyjna	0	16	0,0
Adama Mickiewicza	135	16	11,9
Mieczykowa	26	5	19,2
Młynarska	137	20	14,6
Heleny Modrzejewskiej	113	11	9,7
Modrzewiowa	3	0	0,0
Na Skarpie	16	4	25,0
Nagietkowa	24	2	8,3
Narcyzowa	0	0	0,0
Al. Niepodległości	160	41	25,6
Ogrodowa	78	11	14,1
Okrężna	89	16	18,0
Władysława Orkana	216	29	13,4
Św. Wincentego Pallotiego	31	13	41,9
Parkowa	9	0	0,0
Partyzantów	20	6	30,0
Piastowska	172	34	19,8
Pogodna	199	15	7,5
Polna	15	4	26,7
Poprzeczna	97	8	8,2
Powstańców Warszawy	204	44	21,6
Proletariackich	263	34	12,9
Bolesława Prusa	88	6	6,8
Przemysłowa	25	1	4,0
Władysława Stanisława Reymonta	138	20	14,5
Robotnicza	146	10	6,8
Pl. Różany	13	5	38,5
Rumiankowa	0	0	0,0
Rynek	927	156	16,8
Rzeczna	0	0	0,0
Henryka Sienkiewicza	129	23	17,8
Pl. Marii Skłodowskiej-Curie	58	9	15,5
Juliusza Słowackiego	5	3	60,0
Pl. Ludwika Solskiego	46	5	10,9
Spokojna	32	7	21,9
Stanisława Staszica	69	8	11,6
Stokrotkowa	50	3	6,0
Strażacka	56	2	3,6
Strzebińska	199	9	4,5
Szpitalna	134	3	2,2
Świerkowa	0	0	0,0
Romualda Traugutta	322	28	8,7
Tulipanowa	20	2	10,0

Ludwika Waryńskiego	131	52	39,7
Św. Wojciecha	123	16	13,0
Wrocławska	233	53	22,7
Osiedle XX-lecia	2101	146	6,9
Osiedle Letnie	200	12	6,0
Zacisze	64	6	9,4
Zielona	38	5	13,2
Ziębicka	510	102	20,0
Stefana Żeromskiego	135	32	23,7
Żwirki i Wigury	35	2	5,7
Łącznie dla miasta	16312	2412	24,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Urząd Miejski Ząbkowice Śląskie, Główny Urząd Statystyczny, rejestr REGON.

Istotne informacje dotyczące diagnozy sytuacji społeczno-ekonomicznej w mieście

2.1.5 Tereny przemysłowe i powojkowe

Na terenie Ząbkowic Śląskich znajduje się powojkowy budynek przy ul. Powstańców Warszawy 8b,c, który został zaadaptowany na Gimnazjum Nr 1 oraz Liceum Ogólnokształcące. Dodatkowo wskazać można na teren powojkowy przylegający do ul. Powstańców Warszawy – jest on w całości zagospodarowany.

Na terenie obszaru rewitalizowanego w Ząbkowicach Śląskich nie występują tereny przemysłowe. Tereny przemysłowe znajdujące się na terenie miasta Ząbkowice Śląskie skupione są w północnej jego części. Obszar ten znajduje się w rękach prywatnych inwestorów i jest tam prowadzona działalność gospodarcza. Ze względu na fakt usankcjonowania własności prywatnej Gmina Ząbkowice Śląskie nie podejmuje na tych obszarach działań.

2.1.6 Potrzeby osób niepełnosprawnych

Zgodnie z danymi Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku na terenie miasta Ząbkowice Śląskie zamieszkiwały 3133 osoby niepełnosprawne, w tym 2888 z prawnie orzeczoną niepełnosprawnością i 245 deklarujących niepełnosprawność tylko biologiczną. Analizy przeprowadzone w ramach projektu *Animatorzy społeczni na rzecz osób niepełnosprawnych. Aktywizacja środowiska na pograniczu* wskazują, że aktualnie w Ząbkowicach zamieszkuje 3228 osób niepełnosprawnych, w tym 2962

z prawnie orzeczoną niepełnosprawnością. 1555 osób prawnie niepełnosprawnych jest w wieku produkcyjnym, a 103 mają mniej niż 18 lat. Tylko 354 osoby prawnie niepełnosprawne pracują zawodowo.

W Ząbkowicach Śląskich w jednym przedszkolu, jednej szkole podstawowej i jednym gimnazjum są klasy integracyjne, mieści się tu również specjalna szkoła podstawowa i specjalne gimnazjum.

Wiele budynków użyteczności publicznej nie jest przystosowanych dla osób niepełnosprawnych.

Wsparcia niepełnosprawnym udziela przede wszystkim Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Caritas oraz Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci i Osób Niepełnosprawnych Ziemi Ząbkowickiej „INTEGRACJA”. Stowarzyszenie powstało w 2000 roku i jest jedyną w mieście organizacją działającą typowo na rzecz osób niepełnosprawnych. Utworzyli je głównie rodzice dzieci niepełnosprawnych, których aktywność doprowadziła m.in. do utworzenia oddziałów integracyjnych w szkołach. Organizacja zajmuje się prowadzeniem zajęć świetlicowych dla dzieci, spotkań oraz organizuje coroczną olimpiadę integracyjną.

Jedynym na terenie miasta zakładem pracy dla osób niepełnosprawnych jest Elektrotechniczna Spółdzielnia Inwalidów „Elsin”.

Podkreślić należy, że wszystkie projekty realizowane w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji będą uwzględniać potrzeby osób niepełnosprawnych.

2.1.7 Potrzeby imigrantów, mniejszości narodowych i etnicznych oraz uchodźców

Zgodnie z danymi Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku na terenie powiatu ząbkowickiego 174 osoby zadeklarowały narodowość inną niż Polska (dane dotyczące narodowości opracowywane są tylko dla obszaru powiatu). Stanowi to 0,25% ludności powiatu. Dodać trzeba, że zgodnie z wynikami spisu ludność narodowości niepolskiej stanowi 1,23% ludności Polski, a więc odsetek tej ludności na terenie powiatu jest niższy niż w kraju ogółem.

W mieście nie ma zwartych grup imigrantów, mniejszości narodowych i etnicznych lub uchodźców, nie ma też, odnotowywanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie specjalnych potrzeb tych kategorii osób, które należałoby uwzględnić w procesie rewitalizacji. Również

organizacje pozarządowe działające w Ząbkowicach Śląskich nie wskazują na problemy i potrzeby imigrantów, mniejszości czy uchodźców.

Wyznaczenie obszaru rewitalizowanego

Na podstawie analiz danych statystycznych obrazujących wskaźniki przyjętych do wyznaczenia powyższego obszaru rewitalizowanego kryteriów wskazany został obszar wsparcia oraz obszar wsparcia dla inwestycji mieszkaniowych. Oba te obszary obejmują dokładnie ten sam teren, który określono jako obszar rewitalizowany.

Teren rewitalizowany ma powierzchnię 27,5637 ha i jest zamieszkiwany przez 5064 osoby.

Obszar ten obejmuje teren wyznaczony następującymi ulicami i granicami: Proletariaczyków, Batalionów Chłopskich (ulica zamyka obszar rewitalizacji, ale nie jest do niego włączona), Henryka Sienkiewicza, granica Parku Miejskiego, Powstańców Warszawy (ulica zamyka obszar rewitalizacji, ale nie jest do niego włączona), Ziębicka.

Ulice objęte obszarem rewitalizacji zestawiono w tabeli 23.

Tabela 23. Obszar rewitalizacji wg ulic

Ulica	Liczba mieszkańców na 31.12.2006
Aliantów	54
Armii Krajowej	633
Bohaterów Getta	339
Naftalego Botwina	36
Ciasna	77
Długa	39
Dolnośląska	574
Grunwaldzka	229
Pl. Jana Pawła II	18
Marii Konopnickiej	214
Tadeusza Kościuszki	262
Krótką	49
Krzywa	146
Poprzeczna	97
Proletariaczyków	263
Bolesława Prusa	88
Władysława Stanisława Reymonta	138
Rynek	927
Henryka Sienkiewicza	129

Pl. Marii Skłodowskiej-Curie	58
Juliusza Słowackiego	5
Strażacka	56
Św. Wojciecha	123
Ziębicka	510
Ogółem	5064

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Urząd Miejski Ząbkowice Śląskie.

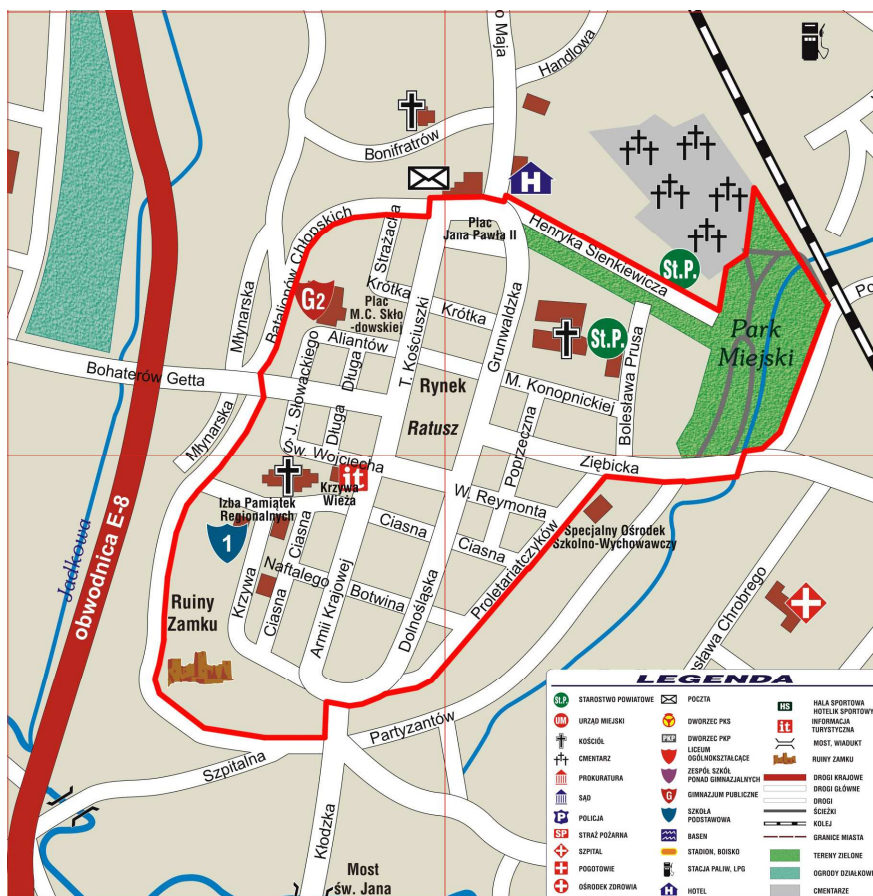
Poniższe mapy prezentują obszar rewitalizowany i jego usytuowanie na tle miasta.

Ryc. 4. Obszar rewitalizowany na tle miasta Ząbkowice Śląskie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Urząd Miejski Ząbkowice Śląskie.

Ryc. 5. Obszar rewitalizowany

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Urząd Miejski Zabkowice Śląskie.

Diagnoza obszaru rewitalizowanego

2.1.8 Diagnoza obszaru rewitalizowanego pod względem przyjętych kryteriów identyfikacji

Wyznaczony obszar rewitalizacji określono na podstawie kryteriów takich, jak: wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia, wysoka stopa długotrwałego bezrobocia, wysoki stopień przestępczości i wykroczeń oraz niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej. Obszar zakwalifikowany do wsparcia w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji charakteryzuje się wyższą intensywnością negatywnych zjawisk opisanych wyżej wymienionymi wskaźnikami niż całe miasto Zabkowice Śląskie.

Kryterium 1: Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia

Na obszarze wsparcia znacząco wyższy jest poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego mierzony liczbą osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności – wynosi on 135, podczas gdy dla miasta 86. Na obszarze wsparcia najwyższą wartość wskaźnik ten przyjmuje na ul. Aliantów (352) i przy pl. Jana Pawła II (333).

Tabela 24. Poziom ubóstwa i wykluczenia na obszarze wsparcia

Ulica	Liczba mieszkańców na 31.12.2006	Liczba osób korzystających z zasiłków	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności
Aliantów	54	19	352
Armii Krajowej	633	93	147
Bohaterów Getta	339	36	106
Naftalego Botwina	36	4	111
Ciasna	77	10	130
Długa	39	3	77
Dolnośląska	574	79	138
Grunwaldzka	229	23	100
Pl. Jana Pawła II	18	6	333
Marii Konopnickiej	214	33	154
Tadeusza Kościuszki	262	37	141
Krótką	49	1	20
Krzywa	146	14	96
Poprzeczna	97	15	155
Proletariackich	263	38	144
Bolesława Prusa	88	22	250
Władysława Stanisława Reymonta	138	38	275
Rynek	927	140	151
Henryka Sienkiewicza	129	3	23
Pl. Marii Skłodowskiej-Curie	58	10	172
Juliusza Słowackiego	5	0	0
Strażacka	56	0	0
Św. Wojciecha	123	7	57
Ziębicka	510	52	102
Ogółem dla obszaru wsparcia	5064	683	135
Ogółem dla miasta	16312	1401	86

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Urząd Miejski Ząbkowice Śląskie, Ośrodek Pomocy Społecznej w Ząbkowicach Śląskich.

Z powyższej tabeli wynika więc, że wskaźnik liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności na obszarze wsparcia wynosi

135 i jest wyższy od ww. wskaźnika dla całego miasta, który wynosi 86. Uprawnia to do zakwalifikowania wskazanego obszaru jako obszaru wsparcia w Lokalnym Programie Rewitalizacji.

Kryterium 2: Wysoka stopa długotrwałego bezrobocia

Kolejnym kryterium przesądzającym o wyborze danego obszaru jest wyższa stopa bezrobocia długotrwałego. Udział osób długotrwanie bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym w mieście Ząbkowice Śląskie wynosi 3,8, zaś na obszarze wsparcia 4,9. Analizując teren rewitalizowany wskazać należy, że udział długotrwanie bezrobotnych największy jest przy ul. Juliusza Słowackiego i wynosi 33,3.

Tabela 25. Stopa długotrwałego bezrobocia na obszarze wsparcia

Ulica	Liczba mieszkańców na 31.12.2006	Liczba ludności w wieku produkcyjnym na dzień 31.12.2006	Liczba osób długotrwanie bezrobotnych	Udział długotrwanie bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym
Aliantów	54	31	1	3,2
Armii Krajowej	633	407	23	5,7
Bohaterów Getta	339	229	5	2,2
Naftalego Botwina	36	25	0	0,0
Ciasna	77	56	3	5,4
Długa	39	24	2	8,3
Dolnośląska	574	360	16	4,4
Grunwaldzka	229	150	7	4,7
Pl. Jana Pawła II	18	12	0	0,0
Marii Konopnickiej	214	148	3	2,0
Tadeusza Kościuszki	262	181	8	4,4
Krótką	49	33	3	9,1
Krzywa	146	104	4	3,8
Poprzeczna	97	60	2	3,3
Proletariackich	263	162	9	5,6
Bolesława Prusa	88	61	5	8,2
Władysława Stanisława Reymonta	138	92	8	8,7
Rynek	927	627	31	4,9
Henryka Sienkiewicza	129	78	7	9,0
Pl. Marii Skłodowskiej-Curie	58	40	0	0,0
Juliusza Słowackiego	5	3	1	33,3
Strażacka	56	43	3	7,0
Św. Wojciecha	123	84	4	4,8
Ziębicka	510	328	19	5,8
Ogółem dla obszaru wsparcia	5064	3338	164	4,9
Ogółem dla miasta	16312	10828	414	3,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Urząd Miejski Zabkowice Śląskie, Powiatowy Urząd Pracy w Zabkowicach Śląskich.

Z powyższej tabeli wynika więc, że wskaźnik udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym na obszarze wsparcia wynosi 4,9 i jest wyższy od ww. wskaźnika dla całego miasta, który wynosi 3,8. Uprawnia to do zakwalifikowania wskazanego obszaru jako obszaru wsparcia w Lokalnym Programie Rewitalizacji.

Kryterium 3: Wysoki stopień przestępczości i wykroczeń

O wyborze danego obszaru wsparcia zadecydował również wysoki stopień przestępczości i wykroczeń mierzony liczbą przestępstw na 1 tys. ludności. Liczba przestępstw na 1 tys. ludności wynosiła w mieście 7,2, zaś na obszarze wsparcia 10,3. Co do wskaźnika wyróżnia się tu, jak również na tle całego miasta, pl. Jana Pawła II (166,7), zaś pod względem liczby popełnianych przestępstw przoduje Rynek.

Tabela 26. Przestępczość na obszarze wsparcia

Ulica	Liczba mieszkańców na 31.12.2006	Liczba przestępstw 2006 rok	Liczba przestępstw na 1 tys. ludności
Aliantów	54	1	18,5
Armii Krajowej	633	4	6,3
Bohaterów Getta	339	1	2,9
Naftalego Botwina	36	1	27,8
Ciasna	77	0	0,0
Długa	39	0	0,0
Dolnośląska	574	3	5,2
Grunwaldzka	229	4	17,5
Pl. Jana Pawła II	18	3	166,7
Marii Konopnickiej	214	1	4,7
Tadeusza Kościuszki	262	3	11,5
Krótką	49	1	20,4
Krzywa	146	0	0,0
Poprzeczna	97	0	0,0
Proletariatszyków	263	3	11,4
Bolesława Prusa	88	1	11,4
Władysława Stanisława Reymonta	138	2	14,5
Rynek	927	16	17,3
Henryka Sienkiewicza	129	0	0,0
Pl. Marii Skłodowskiej – Curie	58	2	34,5
Juliusza Słowackiego	5	1	200,0

Strażacka	56	2	35,7
Św. Wojciecha	123	0	0,0
Ziębicka	510	3	5,9
Ogółem dla obszaru wsparcia	5064	52	10,3
Ogółem dla miasta	16312	118	7,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Urząd Miejski Ząbkowice Śląskie, Komenda Powiatowa Policji w Ząbkowicach Śląskich.

Z powyższej tabeli wynika więc, że wskaźnik liczba przestępstw na 1 tys. ludności wynosi 10,3 i jest wyższy od ww. wskaźnika dla całego miasta, który wynosi 7,2. Uprawnia to do zakwalifikowania wskazanego obszaru jako obszaru wsparcia w Lokalnym Programie Rewitalizacji.

Kryterium 4: Niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej

Kolejnie wykorzystane kryterium to niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej. Choć przyjęty do rewitalizacji obszar obejmuje ściśle centrum miasta, w którym zwykle zlokalizowane są różnego typu punkty handlowe i usługowe, liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób wynosi tu 15,1, zaś dla całego miasta 24,1. Najbardziej ubogie pod względem aktywności gospodarczej są ul. Strażacka, Marii Konopnickiej i Krzywa.

Tabela 27. Wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej na obszarze wsparcia

Ulica	Liczba mieszkańców na 31.12.2006	Liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON grudzień 2008	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób
Aliantów	54	13	24,1
Armii Krajowej	633	69	10,9
Bohaterów Getta	339	56	16,5
Naftalego Botwina	36	3	8,3
Ciasna	77	14	18,2
Długa	39	8	20,5
Dolnośląska	574	64	11,1
Grunwaldzka	229	41	17,9
Pl. Jana Pawła II	18	4	22,2
Marii Konopnickiej	214	12	5,6
Tadeusza Kościuszki	262	85	32,4
Krótką	49	8	16,3
Krzywa	146	9	6,2
Poprzeczna	97	8	8,2
Proletariackich	263	34	12,9

Bolesława Prusa	88	6	6,8
Władysława Stanisława Reymonta	138	20	14,5
Rynek	927	156	16,8
Henryka Sienkiewicza	129	23	17,8
Pl. Marii Skłodowskiej- Curie	58	9	15,5
Juliusza Słowackiego	5	3	60,0
Strażacka	56	2	3,6
Św. Wojciecha	123	16	13,0
Ziębicka	510	102	20,0
Ogółem dla obszaru wsparcia	5064	765	15,1
Ogółem dla miasta	16312	2412	24,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Urząd Miejski Ząbkowice Śląskie, Główny Urząd Statystyczny, rejestr REGON.

Z powyższej tabeli wynika więc, że wskaźnik liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób wynosi 15,1 i jest niższy od ww. wskaźnika dla całego miasta, który wynosi 24,1. Uprawnia to do zakwalifikowania wskazanego obszaru jako obszaru wsparcia w Lokalnym Programie Rewitalizacji.

Tabela 28. Obszar wsparcia – wskaźniki

Wskaźniki	Wartość wskaźnika dla obszaru wsparcia	Wartość dla miasta Ząbkowice Śląskie
Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności	135	65
Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	4,9	3,8
Liczba przestępstw na 1 tys. ludności	10,3	7,2
Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	15,1	24,1

Źródło: Opracowanie własne.

Jak wynika z tabeli 28 w oparciu o 4 wskaźniki: liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności, udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym, liczba przestępstw na 1 tys. ludności oraz liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób wyznaczono obszar wsparcia w ramach

Lokalnego Programu Rewitalizacji. Obszar zakwalifikowany do wsparcia charakteryzuje się wyższą intensywnością negatywnych zjawisk opisanych wyżej wymienionymi wskaźnikami niż całe miasto Ząbkowice Śląskie.

2.1.9 Diagnoza obszaru rewitalizowanego pod względem przyjętych kryteriów identyfikacji obszaru wsparcia dla inwestycji mieszkaniowych

Ten sam obszar, który wyznaczony został jako obszar rewitalizowany, wyznaczono również jako obszar wsparcia dla inwestycji mieszkaniowych. Jak już wskazano teren rewitalizowany ma powierzchnię 27,5637 ha i jest zamieszkiwany przez 5064 osoby.

Obszar ten obejmuje teren wyznaczony następującymi ulicami i granicami: Proletariaczyków, Batalionów Chłopskich (ulica zamyka obszar rewitalizacji, ale nie jest do niego włączona), Henryka Sienkiewicza, granica Parku Miejskiego, Powstańców Warszawy (ulica zamyka obszar rewitalizacji, ale nie jest do niego włączona), Ziębicka.

Ulice objęte obszarem rewitalizacji to ulice: Aliantów, Armii Krajowej, Bohaterów Getta, Naftalego Botwina, Ciasna, Długa, Dolnośląska, Grunwaldzka, Marii Konopnickiej, Tadeusza Kościuszki, Krótka, Krzywa, Poprzeczna, Proletariaczyków, Bolesława Prusa, Władysława Stanisława Reymonta, Rynek, Henryka Sienkiewicza, Juliusza Słowackiego, Strażacka, Św. Wojciecha, Ziębicka oraz plac Jana Pawła II i Marii Skłodowskiej-Curie.

Konieczne jest również wskazanie na kryteria i wskaźniki, które zdecydowały, że ten obszar został uznany za obszar wsparcia dla inwestycji mieszkaniowych.

Dla wyznaczenia obszaru objętego wsparciem dla inwestycji mieszkaniowych zastosowano następujące kryteria: wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia, wysoka stopa długotrwałego bezrobocia oraz porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego. Podkreślić należy, że w tym przypadku dany obszar może być objęty rewitalizacją, gdy wskaźnik dla obszaru sytuuje się powyżej wartości referencyjnej.

Tabela 29. Obszar wsparcia dla inwestycji mieszkaniowych – wskaźniki

Wskaźniki	Wartość wskaźnika dla obszaru wsparcia	Wartość referencyjna
Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności	135	65
Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	4,9	4,5
Liczba budynków wybudowanych przed rokiem 1989 do ogólnej liczby budynków (%)	100,0	86,6

Źródło: Opracowanie własne.

Jak wynika z tabeli 29 w oparciu o 3 wskaźniki: liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności, udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym oraz liczba budynków wybudowanych przed rokiem 1989 do ogólnej liczby budynków (%) wyznaczono obszar wsparcia dla inwestycji mieszkaniowych w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji. Obszar zakwalifikowany do wsparcia charakteryzuje się wskaźnikami sytuującymi się powyżej wartości referencyjnych.

Szczegółowe dane dla wymienionych powyżej wskaźników zawarto w tabelach 24., 25. oraz 30. Ze względu na to, że kryteria takie, jak: wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia oraz wysoka stopa długotrwałego bezrobocia zostały już omówione w *Diagnozie obszaru rewitalizowanego pod względem przyjętych kryteriów identyfikacji* (rozdz. 3.7.1.) konieczne jest tu przybliżenie kryterium porównywalnie niskiego poziomu wartości zasobu mieszkaniowego. Jak wskazują dane zawarte w tabeli 30, wszystkie z 424 budynków znajdujących się na obszarze wsparcia, wbudowane zostały przed 1989 rokiem, stąd niski poziom wartości owego zasobu mieszkaniowego. Wiele budynków na obszarze wsparcia jest w złym stanie technicznym i wymaga remontów, stąd potrzeba inwestycji w zakresie mieszkalnictwa.

Tabela 30. Poziom wartości zasobu mieszkaniowego na obszarze wsparcia

Ulica	Liczba mieszkańców na 31.12.2006	Liczba budynków ogółem	Liczba budynków wybudowanych przed rokiem 1989	Liczba budynków wybudowanych przed rokiem 1989 do ogólnej liczby budynków (%)
Aliantów	54	5	5	100
Armii Krajowej	633	47	47	100
Bohaterów Getta	339	41	41	100
Naftalego Botwina	36	3	3	100
Ciasna	77	9	9	100
Długa	39	3	3	100
Dolnośląska	574	40	40	100
Grunwaldzka	229	21	21	100
Pl. Jana Pawła II	18	2	2	100
Marii Konopnickiej	214	18	18	100
Tadeusza Kościuszki	262	26	26	100
Krótką	49	3	3	100
Krzywa	146	8	8	100
Poprzeczna	97	10	10	100
Proletariatszyków	263	31	31	100
Bolesława Prusa	88	9	9	100
Władysława Stanisława Reymonta	138	13	13	100
Rynek	927	48	48	100
Henryka Sienkiewicza	129	12	12	100
Pl. Marii Skłodowskiej-Curie	58	4	4	100
Juliusza Słowackiego	5	2	2	100
Strażacka	56	7	7	100
Św. Wojciecha	123	11	11	100
Ziębicka	510	51	51	100
Ogółem dla obszaru wsparcia	5064	424	424	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Urząd Miejski Ząbkowice Śląskie.

2.1.10 Efektywność energetyczna budynków

Wydajność energetyczną budynków określono w drodze ekstrapolacji na podstawie wieku budynków. Wydzielone zostały dwie grupy budynków: oddane do użytku do roku 1989 oraz po roku 1989. Budynki z pierwszej grupy zostały uznane za budynki o niskiej wydajności energetycznej. Podkreślić należy, że wszystkie budynki znajdujące się na obszarze wsparcia (424 budynki) zostały wybudowane przed 1989 rokiem (tabela 29.), stąd uznanie ich za budynki o niskiej efektywności energetycznej. Stan techniczny i poziom jakości termicznej budynków mieszkalnych

w strefie rewitalizowanej jest niewystarczający, w większości z nich występuje problem z nieuszczelną stolarką okienną i drzwiową, brakiem ocieplenia ścian szczytowych, zdewastowanymi klatkami schodowymi. **Kluczowym problemem jest brak ocieplenia oraz nieuszczelne i długo nieremontowane połacie dachowe.** Dlatego też zgłaszane w ramach LPR projekty na liście inwestycji mieszkaniowych obejmują głównie zadania w zakresie ocieplenia budynków wraz z nową elewacją i remontami dachów. Zadania powyższe są bezpośrednią wypadkową największych w tej materii potrzeb mieszkańców obszaru rewitalizowanego. Wytypowane w ramach listy zadań projekty obejmują domy mieszkalne, których stan wymaga natychmiastowej ingerencji modernizacyjnej.

Ze względu na niską efektywność energetyczną budynków działania podejmowane w ramach inwestycji mieszkaniowych nastawione będą również na zwiększenie efektywności energetycznej obiektów. Poza budynkami mieszkalnymi wskazać należy również na konieczność remontu i termomodernizacji obiektu, w którym mieści się Ząbkowicki Ośrodek Kultury. Generalny remont tego budynku zakłada w szczególności termomodernizację, która obniży koszty energii i wzmocni komfort użytkowania obiektu.

Analiza SWOT

Przeprowadzone konsultacje społeczne dopomogły w przeprowadzeniu analizy SWOT obszaru rewitalizowanego oraz miasta Ząbkowice Śląskie, przy uwzględnieniu terenu wsparcia. Mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia zestawiono w tabeli 31.

Tabela 31. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ⇒ silne poczucie tożsamości lokalnej, ⇒ duże podobieństwo architektoniczne budynków obszaru rewitalizowanego, ⇒ ciekawy układ architektoniczny, ⇒ historyczny charakter, ⇒ koncentracja obiektów dziedzictwa kulturowego na obszarze wsparcia, ⇒ koncentracja atrakcji turystycznych na obszarze wsparcia, ⇒ ulokowanie najważniejszych atrakcji w mieście: Krzywej Wieży i Ruin Zamku, 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ wysoka stopa i niekorzystna struktura bezrobocia, ⇒ wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia, ⇒ niska aktywność zawodowa mieszkańców, ⇒ słabo zagospodarowane i mało funkcjonalne przestrzenie publiczne, ⇒ starzejące się społeczeństwo oraz ujemny przyrost naturalny, ⇒ zły stan techniczny znacznej części dróg, brak parkingów,

<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Park Miejski, ⇒ aktywność małego biznesu, zwłaszcza handlu, ⇒ sprzyjające położenie geograficzne i komunikacyjne, bliskość granicy państwowej, ⇒ siedziba władz miejskich i powiatowych, ⇒ dostępność placówek oświatowych i medycznych, ⇒ duża liczba organizacji pozarządowych, ⇒ szereg imprez kulturalnych odbywających się w mieście, w szczególności na obszarze wsparcia, ⇒ szlaki rowerowe i piesze. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ niezagospodarowane przestrzenie międzyblokowe, ⇒ niedostosowanie ulic do ruchu turystycznego, ⇒ zły stan techniczny budynku Ząbkowickiego Ośrodka Kultury, ⇒ brak monitoringu, ⇒ słabo rozwinięta baza turystyczna – zwłaszcza hotelowa i gastronomiczna, ⇒ niskiej jakości baza mieszkaniowa, szczególnie na obszarze wsparcia, ⇒ duża przestępczość w okolicach Rynku (na obszarze wsparcia), ⇒ zaniedbany Park Miejski, ⇒ zaniedbane Ruiny Zamku.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ⇒ środki unijne na rozwój i rewitalizację miast w aspekcie infrastrukturalnym i społecznym, ⇒ poprawa wyglądu centrum miasta dzięki przeprowadzeniu programu rewitalizacji, ⇒ poprawa walorów turystycznych miejscowości i okolicy, ⇒ duże możliwości rozwoju turystyki w regionie i zwiększenie ruchu turystycznego, ⇒ wzrost popularności aktywnych form wypoczynku, ⇒ możliwości rozwoju branży turystycznej w mieście. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ niekorzystne procesy ekonomiczne w skali kraju i regionu, ⇒ spadek zainteresowania turystyką, ⇒ spadek zainteresowania aktywnymi formami wypoczynku, ⇒ brak nowych inwestycji w mieście, ⇒ wzrost przestępczości w sytuacji dalszego braku monitoringu.

Źródło: Opracowanie własne.

Przeprowadzona analiza SWOT obszaru rewitalizowanego pozwala na wyciągnięcie kilku wniosków. Odnośnie tkanki urbanistyczno-architektonicznej obszaru rewitalizowanego zidentyfikowane zostały problemy takie jak: zły stan techniczny budynków mieszkalnych i ulic, niedostosowanie ulic do ruchu turystycznego, zaniedbane tereny służące turystyce i wypoczynkowi, w szczególności Park Miejski i Ruiny Zamku. W kwestiach społecznych w odniesieniu do obszaru rewitalizowanego zwrócić należy uwagę na wysokie bezrobocie, ubóstwo i wykluczenie społeczne oraz przestępczość.

Wartą podkreślenia mocną stroną obszaru rewitalizowanego są jego zasoby historyczno-kulturowe, które odgrywają kluczową rolę dla ruchu turystycznego. Stąd brak inwestycji w infrastrukturę centrum miasta (obszaru rewitalizowanego) stanowi zagrożenie nie tylko dla jakości życia mieszkańców, ale także dla rozwoju ruchu turystycznego.

3. Cele rewitalizacji

Uspołecznienie procesu określania celów rewitalizacji

Wyznaczanie celów rewitalizacji, odbyło się przy udziale przedstawicieli społeczności lokalnej Ząbkowic Śląskich – przedstawicieli władz miasta, pracowników Urzędu Miejskiego i jego jednostek organizacyjnych, lokalnych liderów i działaczy organizacji pozarządowych, jak również zainteresowanych mieszkańców miasta. Powołano specjalną Grupę Rewitalizacyjną, która diagnozowała potrzeby w zakresie rewitalizacji. Praca nad celami rewitalizacji przyjęła postać spotkań warsztatowo-konsultacyjnych. Zespół opracowujący dokument zaproponował listę celów rewitalizacji, a następnie podczas warsztatów przeprowadził analizę preferencji i oczekiwań społeczności lokalnej. W rezultacie wyłoniono listę celów uznanych przez lokalną społeczność za priorytetowe. Została ona następnie zagregowana do dwóch celów ogólnych i w tej postaci zaakceptowana przez uczestników warsztatów i włączona do dokumentu.

Dodać należy, że przedstawiciele lokalnej społeczności za misję miasta uznali konieczność służenia zarówno mieszkańcom, jak i turystom – upatrując w ruchu turystycznym szansy ożywienia społecznego i gospodarczego miejscowości.

W określaniu celów rewitalizacji z zakresu wsparcia mieszkalnictwa udział brali również przedstawiciele wspólnot mieszkaniowych. Od 2007 roku wspólnoty mieszkaniowe miały możliwość składania w Urzędzie Miejskim tzw. fiszek projektowych, które pozwoliły na określenie najpilniejszych potrzeb w zakresie odnowy budynków mieszkalnych.

Zidentyfikowane cele rewitalizacji

<p style="text-align: center;">Cel 1 Inwestycje w przestrzeń publiczną dla poprawy jakości życia mieszkańców i zwiększenia atrakcyjności turystycznej Ząbkowic Śląskich</p>

Mieszkańcy Ząbkowic Śląskich są zgodni co do tego, że niezwykle istotny jest potencjał turystyczny miejscowości. Wzrost ruchu turystycznego niesie za sobą korzyści również dla mieszkańców miasta. Przede wszystkim podkreślić trzeba fakt,

że z atrakcji oferowanych turystom korzystają również sami mieszkańcy – nie jest więc tak, że inwestycje w infrastrukturę służą tylko osobom odwiedzającym miasto – tu za przykład podać można rewitalizację ulic prowadzących do obiektów zabytkowych, a jednocześnie poprawiających bezpieczeństwo i estetykę miasta w oczach jego mieszkańców. Zarówno projekt pn. „Przebudowa ulic: Św. Wojciecha, Słowackiego wraz ze skrzyżowaniem z ul. Bohaterów Getta, w celu dostosowania do obsługi ruchu turystycznego” jak i zadanie pn. „Przebudowa ulic: Ziębickiej, Poprzecznej i B. Chrobrego w celu poprawy dostępności centrum miasta dla ruchu turystycznego” wykazują bezpośrednią wartość dodaną na poziomie realizacji celów rewitalizacji. Dzięki przeprowadzeniu tych zadań nastąpi pobudzenie ruchu turystycznego do obiektów wpisanych do rejestru zabytków. Obiekty wpisane do rejestru zabytków to m.in.: Kościół p.w. św. Anny z XIV wieku przy ul. św. Wojciecha 7, dzwonnica „Krzywa Wieża” z 1413 roku przy ul. św. Wojciecha (obiekt otwarty dla turystów), Izba Pamiątek Regionalnych im. J. Glabiszewskiego z 1526 roku przy ul. Krzywej łączącej się deptakiem pieszym z ulicą św. Wojciecha (obiekt otwarty dla turystów). Natomiast ulica Boh. Getta łączy się bezpośrednio z drogą krajową nr 8, tym samym stanowi łącznik tej arterii komunikacyjnej z ulicami św. Wojciecha i Słowackiego. **Realizacja przebudowy ulic Ziębickiej, Poprzecznej i B. Chrobrego** pobudzi ruch turystyczny do obiektów wpisanych do rejestru zabytków, w tym m.in.: neogotyckiego Ratusza Miejskiego wybudowanego w latach 1862-1864 (ulica Ziębicka łączy się z płytą główną Rynku), murów obronne i fosy przy ulicy Ziębickiej, kościoła poddominikańskiego p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego wybudowanego w latach 1395-1402 (obiekt znajduje się w bezpośredniej bliskości ulicy Poprzecznej), Kościoła p.w. św. Jadwigi z lat 1754-58 (ulica B. Chrobrego stanowi dojazd do tego zabytku od strony drogi wojewódzkiej nr 385 Nowa Ruda – Ziębice).

Wskazać jednocześnie należy, że rozwój turystyki, przy aktywności władz miejskich, daje szansę na rozwój działalności gospodarczej w dziedzinie turystyki, a tym samym nowe miejsca pracy, co przeciwdziałać będzie negatywnym tendencjom w zakresie bezrobocia i wykluczenia społecznego. Tu szczególnie wskazać należy na obszar rewitalizowany, bowiem on głównie skupia ruch turystyczny. Istnieje tu duża szansa nowych inwestycji nastawionych na turystów, zarówno tych, którzy nocują w Ząbkowicach, np. nowy hotel, pensjonat, kwatery

prywatne, jak również tych, którzy przyjeżdżają tylko na jeden dzień, np. restauracje i bary, sklepy z pamiątkami. Przy odpowiednim wsparciu władz, dzięki ruchowi turystycznemu, mieszkańcy zagrożeni bezrobociem i wykluczeniem mogą zyskać nowe miejsca pracy. Rozważyć można wspieranie zakładania spółdzielni socjalnych działających w obszarze usług okołoturystycznych. Tak więc ruch turystyczny służyć może obniżeniu wskaźników długotrwałego bezrobocia oraz ubóstwa i wykluczenia, a także zwiększeniu się wskaźnika prowadzenia działalności gospodarczej.

W celu zwiększenia atrakcyjności turystycznej Ząbkowic Śląskich zdecydowano na realizację projektu pn. „Modernizacja Izby Pamiątek Regionalnych – etap II”. Obiekt jest wpisany do rejestru zabytków. Jest najstarszym budynkiem w Ząbkowicach Śląskich zwanym także Dworem Rycerza Kauffunga, datowanym na 1526 rok. Ciekawostką obiektu jest studnia o głębokości 20 metrów znajdująca się wewnątrz domu. Budynek jest siedzibą Izby Pamiątek Regionalnych od 8 maja 1972 roku. Ze względu na swą specyfikę obiekt wymaga stałej konserwacji. W ramach projektu realizowany będzie etap II prac polegający na odnowieniu elewacji budynku i przebudowie ogrodzenia wokół tej atrakcji turystycznej.

Niezwykle istotnym projektem w zakresie inwestycji w zagospodarowanie przestrzeni publicznej jest Rewitalizacja Parku Miejskiego im. Sybiraków w Ząbkowicach Śląskich. Należy podkreślić, że Park Miejski jest obszarem zabytkowym i stanowi lokalną atrakcję. Rewitalizacja Parku sprzyjać będzie realizacji turystycznej funkcji całej miejscowości, a w tym i obszaru rewitalizowanego oraz wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców. **Rewitalizacja ma na celu uatrakcyjnienie terenu parku pod względem wizualnym i użytkowym z punktu widzenia mieszkańców miasta oraz turystów krajowych i zagranicznych. Ideą projektu jest stworzenie nowoczesnej formy ogólnodostępnego parku rekreacyjno-wypoczynkowego z wykorzystaniem jego historycznego i zabytkowego charakteru. Korzystanie z parku miejskiego będzie miało charakter niekomercyjny. Zrewitalizowany park miejski stanie się bezpiecznym i atrakcyjnym miejscem spędzania wolnego czasu i odpoczynku dla mieszkańców miasta, w szczególności dzieci i młodzieży, dla których powstanie plac zabaw oraz osób starszych. Ponadto teren parku będzie mógł zostać wykorzystany na prowadzenie zajęć i imprez w ramach realizacji zadań społecznych na obszarze rewitalizowanym.**

Cel 2

Zapobieganie negatywnym zjawiskom społecznym i podniesienie atrakcyjności centrum miasta poprzez działania inwestycyjne ukierunkowane na poprawę jakości przedsiębiorczości w strefie rynku, infrastruktury kulturalno - rekreacyjnej oraz zasobów mieszkaniowych

Zabudowa obszaru rewitalizowanego w całości pochodzi sprzed 1989 roku, a wiele budynków to obiekty przedwojenne, stąd są one w złym stanie technicznym i konieczne jest natychmiastowe podjęcie inwestycji w infrastrukturę mieszkaniową. Ze względu na duży udział ludności bezrobotnej i ubogiej na obszarze wsparcia nie ma właściwie możliwości, by rewitalizację przeprowadzić bez pomocy z zewnątrz. Problemy jednostek na rynku pracy nie powinny natomiast być wzmacniane „wykluczeniem mieszkaniowym” wiążącym się z zamieszkiwaniem w budynkach o złym stanie technicznym i niskim standardzie. Stąd inwestycje o charakterze mieszkaniowym na obszarze wsparcia.

W celu zdynamizowania tendencji prorozwojowej w zakresie biznesu, **wprowadzono na listę rezerwową** bardzo ważne dla rozwoju Ząbkowic Śląskich zadanie „Przebudowy chodników i nawierzchni ulic: Armii Krajowej, Kłodzkiej i Dolnośląskiej w Ząbkowicach Śląskich, łączących lokalną strefę aktywności gospodarczej z drogą krajową nr 8”. Realizacja zadania wpłynie na poprawę dostępności handlowo – usługowej strefy rynku, co przełoży się na większą atrakcyjność inwestycyjną obszaru, zwiększenie liczby miejsc pracy na terenie rewitalizowanym, a także nowy wizerunek medialny i turystyczny miasta. Do najważniejszych, służących turystom i mieszkańcom, inwestycji w przestrzeń publiczną, które chcieliby zrealizować mieszkańcy należą przebudowy ulic w centrum miasta w taki sposób, by dostosować je zarówno do obsługi ruchu turystycznego jak i zwiększyć atrakcyjność gospodarczą rewitalizowanego obszaru. Przystosowanie ulic do ruchu turystycznego oraz odbudowa infrastruktury służącej aktywizacji lokalnej strefy gospodarczej zlokalizowanej w zabudowie rynku, umożliwi komfortowe poruszanie się pieszym oraz zapewni bezpieczeństwo dzieciom i młodzieży. **Ząbkowice Śląskie** nie posiadają miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, który znajduje się w trakcie realizacji. Niemniej jednak lokalna strefa aktywności gospodarczej wyznaczona została w obszarze rewitalizowanym w obrębie rynku ze względu na istnienie tutaj silnie reprezentowanej branży handlu

i usług. Należy podkreślić, iż w lokalnej strefie aktywności gospodarczej (Rynek, ul. Armii Krajowej i ul. Dolnośląska) działają aż **2134 podmioty gospodarcze** (patrz tabela 22 w LPR), co jest wskaźnikiem prowadzenia działalności gospodarczej na poziomie **13,54**. Zaznaczyć należy, iż w/w wskaźnik dla województwa dolnośląskiego wynosi **10,5**. Realizacja projektu wzmocni funkcję handlowo – usługowo – turystyczną obszaru i przyczyni się do powstania nowych miejsc pracy będących efektem rozwoju biznesu w centrum obszaru rewitalizowanego. Odpowiedni poziom użytkowo – estetyczny i standard techniczny połączenia drogowego z drogą krajową nr 8 umożliwią bezkolizyjny i łatwy dostęp do wykazanej lokalnej strefy aktywności gospodarczej w Ząbkowicach Śląskich. Obecnie infrastruktura dróg dojazdowych do lokalnej strefy aktywności gospodarczej wymaga natychmiastowego remontu.

Ważną inwestycją łączącą cel infrastrukturalny i kulturalny ze społecznym jest: „Wsparcie infrastruktury użytkowanej przez instytucję pełniącą kluczową funkcję społeczną na rzecz społeczności lokalnej obszaru wsparcia poprzez modernizację Ząbkowickiego Ośrodka Kultury”. **Gmina Ząbkowice Śląskie zrezygnowała z dofinansowania w/w zadania. Zadanie zostało zrealizowane w całości ze środków finansowych Gminy Ząbkowice Śląskie w związku z planami prowadzenia działań dynamizujących rozwój kultury na terenie gminy, mieszczących się w zakresie pomocy publicznej.** Miejskowa instytucja kultury odgrywa nie tylko rolę atrakcji dla turystów, ale pomagają również w przewyżnianiu problemów społecznych. Dlatego też zadanie pn. „Wsparcie infrastruktury użytkowanej przez instytucję pełniącą kluczową funkcję społeczną na rzecz społeczności lokalnej obszaru wsparcia poprzez modernizację Ząbkowickiego Ośrodka Kultury” **jest kluczowym projektem wpływającym na minimalizowanie patologii społecznej i jej skutków.** Utrzymanie na atrakcyjnym poziomie świadczonych usług w miejscu, gdzie dzieci i młodzież z terenu rewitalizowanego może spędzać czas wolny to bardzo ważne przedsięwzięcie dla mieszkańców Ząbkowic Śląskich. Dziedziczenie biedy i brak możliwości spędzania wolnego czasu to jedno z istotnych powodów nasilania się zjawisk wykluczenia i patologii. Stworzenie nowej oraz utrzymanie dotychczasowej interesującej oferty kulturalno – warsztatowo - rekreacyjnej w Ząbkowickim Ośrodku Kultury przyciągnie dzieci i młodzież z terenów zagrożonych bezrobociem i wykluczeniem. Ważne jest, iż Ząbkowicki Ośrodek Kultury nieustannie świadczy pełen pakiet bezpłatnych usług na rzecz społeczności lokalnej obszaru wsparcia.

Ząbkowicki Ośrodek Kultury jest organizatorem kilku imprez o zasięgu ponadregionalnym, najważniejsze z nich to: Festiwal „FOLKovaFIESTA” (www.e-zok.pl/fiesta) i „Weekend z Frankensteinem“ (www.frankenstein.e-zok.pl). Uznaniem cieszą się również coroczne imprezy: Dni Ząbkowic Śl., Turniej Tańca Nowoczesnego, Międzynarodowy Plener Malarski „Dookoła Krzywej Wieży”, „Razem z nami przed świętami”, Polsko-Czeskie Dni Kultury Chrześcijańskiej (www.polskoczeskiedni.e-zok.pl), Konkurs piosenki „Wiosna Piosenki Śpiewa”. Ponadto Ząbkowicki Ośrodek Kultury prowadzi: wielokierunkową działalność edukacyjną poprzez organizowanie konkursów, przeglądów, warsztatów i kół zainteresowań, w których szczególnie bierze udział grupa dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizowanego, ponadto ZOK prowadzi: działalność impresaryjną i promocyjno-reklamową, działania promocyjne na rzecz twórców lokalnych, m.in. e-galeria www.galeria.e-zok.pl, spotkania autorskie, wydawanie płyt i tomików wierszy, organizuje koncerty muzyki klasycznej i popularnej, wspiera i współorganizuje projekty lokalnych twórców (w tym uzdolnionych dzieci i młodzieży) oraz animatorów kultury, organizuje życie kulturalne w 11 świetlicach wiejskich na terenie gminy Ząbkowice Śląskie, współpracuje z Ośrodkiem Kultury ze Sławna – miasta zaprzyjaźnionego, oraz z Ziębickim Centrum Kultury, Gminnym Centrum Kultury i Promocji w Bardzie, Ośrodkiem Kultury w Bystrzycy Kłodzkiej, Ośrodkiem Kultury w Złotym Stoku, Centrum Kultury w Kamieńcu Ząbkowickim oraz Dzierżoniowskim Ośrodkiem Kultury. Podkreślić należy duże znaczenie tej placówki dla przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i patologiom, w szczególności w przypadku dzieci i młodzieży, poprzez aktywną organizację czasu wolnego i interesującą ofertę edukacyjno- kulturalno- rozrywkową. Ząbkowicki Ośrodek Kultury, mieszczący się w zaniedbanym budynku, oferuje mieszkańcom miasta, w tym przede wszystkim dzieciom i młodzieży, szereg interesujących zajęć pozalekcyjnych. Zmodernizowany obiekt na pewno pozwoli na uatrakcyjnienie oferty ZOK-u. Możliwość uczęszczania na nieodpłatne zajęcia jest niezwykle ważna dla dzieci z rodzin, w których występuje bezrobocie i ubóstwo. Krzewienie kultury jest jednym z elementów przeciwdziałania zjawiskom dziedziczenia biedy i wykluczenia społecznego, gdyż promuje wyższe wartości i rozbudza aspiracje. Wskazuje dzieciom i młodzieży wzorce i sposoby realizacji, jakich nie pokaże im rodzinny dom. Dodatkowo, poprzez zapewnienie rozrywki, ośrodek kultury zmniejsza szanse

popadnięcia młodzieży w patologie, a co za tym idzie obniża wskaźnik przestępczości i wykroczeń w mieście.

Działaniami wzmacniającymi procesy rewitalizacyjne są przedsięwzięcia podejmowane w obszarze tzw. zadań społecznych. Tu priorytet kładziony jest przede wszystkim na dzieci i młodzież. W celu przeciwdziałania i ograniczania negatywnych zjawisk na obszarze rewitalizowanym dzieciom i młodzieży oferowane są różnego typu zajęcia, zapewniające możliwość interesującego spędzania wolnego czasu, a także odnajdywania i poszerzania zainteresowań. Wśród głównych akcji należy wymienić dwa przedsięwzięcia: „Zimę” oraz „Lato w mieście”, które koordynuje Ząbkowicki Ośrodek Kultury. W ramach projektów organizowane są zajęcia muzyczne, plastyczne, sportowe oraz inne, np. dzieci mają możliwość poznania zasad florystyki. Ponadto ważnym przedsięwzięciem są zajęcia sportowe realizowane w ramach projektu „Trenerzy osiedłowi”. Istotną rolę pełni również projekt realizowany przez Stowarzyszenie na rzecz Dzieci i Osób Niepełnosprawnych Ziemi Ząbkowickiej „Integracja”, które prowadzi Centrum terapeutyczne dla dzieci niepełnosprawnych. W ramach Centrum realizowane są różnego typu programy, zajęcia logopedyczne, plastyczne czy ruchowe.

Wskaźniki określające cele rewitalizacji

Cel 1. Inwestycje w przestrzeń publiczną dla poprawy jakości życia mieszkańców i zwiększenia atrakcyjności turystycznej Ząbkowic Śląskich

Wskaźniki produktu:

1. Długość zmodernizowanej drogi gminnej na obszarze miejskim – **1,29 km**
2. Liczba obiektów zabytkowych nieruchomości poddanych procesowi konserwacji i/lub restauracji udostępnionych dla ruchu turystycznego – **1 szt.**
3. Powierzchnia odnowiona z zakresu drobnej infrastruktury przestrzeni publicznej – **29 676 m²**

Wskaźniki rezultatu:

1. Nośność drogi – **100 kN/os**
2. Liczba turystów korzystających ze zmodernizowanych produktów turystycznych (osoba/rok) – **5.000 os.**
3. Zmodernizowane atrakcyjne turystycznie miejskie przestrzenie publiczne – **1 szt.**

Rok osiągnięcia wartości docelowej:

Dla 1 – 2010 rok

Dla 2 – 2010 rok

Dla 3 – 2014 rok

Cel 2. Zapobieganie negatywnym zjawiskom społecznym i podniesienie atrakcyjności centrum miasta poprzez działania inwestycyjne ukierunkowane na poprawę jakości przedsiębiorczości w strefie rynku, infrastruktury kulturalno - rekreacyjnej oraz zasobów mieszkaniowych

Wskaźniki produktu:

1. Długość zmodernizowanej drogi gminnej na obszarze miejskim – **0,65 km**
2. Powierzchnia budynku (instytucji pełniącej kluczową funkcję społeczną na rzecz społeczności lokalnej obszaru wsparcia) poddana renowacji – **2 420 m²**.
3. Liczba budynków mieszkalnych poddanych renowacji – **28 szt.**

Wskaźniki rezultatu:

1. Nośność drogi – **100 kN/os**
2. Liczba zmodernizowanych budynków instytucji pełniących kluczowe funkcje społeczne na rzecz społeczności lokalnej obszaru wsparcia – **1 szt.**
3. Liczba osób zamieszkujących budynki mieszkalne odnowione w ramach priorytetu – **290 os.**

Rok osiągnięcia wartości docelowej:

Dla 1 – 2013 rok

Dla 2 – 2010 rok

Dla 3 – 2014 rok

Załączniki

Załącznik 1 Lista inwestycji

Inwestycje – lista podstawowa

Nazwa projektu	Wnioskodawca	Całkowita wartość projektu w PLN	Wartość wnioskowanego dofinansowania w PLN (szacunek w EUR – kurs wg EBC z dn. 30.08.2011r.; 1 EUR = 4,1579 PLN)	Cel projektu i jego związa charakterystyka
Przebudowa ulic: Św. Wojciecha, Słowackiego wraz ze skrzyżowaniem z ul. Bohaterów Getta, w celu dostosowania do obsługi ruchu turystycznego	Gmina Ząbkowice Śląskie	824 699,44 (w tym koszty kwalifikowane: 492 835,43 PLN)	334 733,83 PLN tj. 67,92 % (80 505,50 EUR)	Cel projektu: rozwój i poprawa jakości połączeń infrastruktury drogowej wpływającej na zwiększenie dostępności atrakcji turystycznych wpisanych do rejestru zabytków. Główne zadania: budowa kanalizacji deszczowej, budowa oświetlenia ulicznego, przebudowa nawierzchni, przebudowa chodników, promocja projektu (tablice informacyjne).
Przebudowa ulic: Ziębickiej, Poprzecznej i B. Chrobrego w celu poprawy dostępności centrum miasta dla ruchu turystycznego	Gmina Ząbkowice Śląskie	5 248 140,43 (w tym koszty kwalifikowane: 2 488 922,35 PLN)	1 697 196,16 PLN tj. 68,19 % (408 185,90 EUR)	Cel projektu: rozwój i poprawa jakości połączeń infrastruktury drogowej wpływającej na zwiększenie dostępności atrakcji turystycznych wpisanych do rejestru zabytków. Główne zadania: budowa kanalizacji deszczowej, budowa oświetlenia ulicznego, przebudowa nawierzchni, przebudowa chodników, promocja projektu (tablice informacyjne).
Rewitalizacja Parku Miejskiego im. Sybiraków w Ząbkowicach Śląskich	Gmina Ząbkowice Śląskie	4 822 410,51 (w tym koszty kwalifikowane: 4 822 410,51)	2 289 895,00 PLN tj. 47,48 % (550 733,54 EUR)	Cel projektu: rewitalizacja przestrzeni publicznej miasta; podniesienie funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznych w obszarze rewitalizowanym. Główne zadania: przebudowa ścieżek spacerowych i przebudowa chodnika, rewitalizacja dwóch fontann, wykonanie nowego oświetlenia, wykonanie ogrodzonego placu zabaw, oczyszczenie oraz utwardzenie dna i skarp fosy oraz udroźnienie dopływu i odpływu wody, montaż ławek parkowych oraz koszy na śmieci,

				wykonanie terenów zielonych wraz z dosadzeniem żywopłotów oraz innych krzewów parkowych; promocja projektu (montaż tablic).
Wsparcie infrastruktury użytkowanej przez instytucję pełniącą kluczową funkcję społeczną na rzecz społeczności lokalnej obszaru wsparcia poprzez modernizację Ząbkowickiego Ośrodka Kultury	Gmina Ząbkowice Śląskie	1 801 205,03	0,00	Cel projektu: podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez wsparcie instytucji o kluczowym znaczeniu dla obszaru wsparcia i mieszkańców. Podniesienie funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznych w obszarze rewitalizowanym. Główne zadania: remont dachu, wykonanie obróbek blacharskich dachu, remont elewacji (ocieplenie), wymiana pieca i instalacji c.o., wymiana stolarki okiennej i drzwiowej na PCV, promocja projektu (tablice informacyjne).
Modernizacja Izby Pamiątek Regionalnych – etap II	Gmina Ząbkowice Śląskie	258 835,19 (w tym koszty kwalifikowane: 258 835,19 PLN)	177 146,81 PLN tj. 68,44 % (42 604,88 EUR)	Cel projektu: podniesienie funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznych w obszarze rewitalizowanym. Podniesienie standardu usług turystycznych dla zrównoważonego rozwoju regionu. Główne zadania: konserwacja detalu kamiennego i cokołu, odnowienie elewacji budynku, przebudowa ogrodzenia, promocja projektu (tablice informacyjne).
Ogółem	Gmina Ząbkowice Śląskie	12 955 290,6 PLN (w tym koszty kwalifikowane: 8 063 003,48 PLN)	4 498 971,8 PLN (1 082 029,82 EUR) (przy limicie: 1 082 030 EUR, tj. 75 % z puli na miasto)	_____

Inwestycje – lista rezerwowa

Nazwa projektu	Wnioskodawca	Całkowita wartość projektu w PLN	Wartość wnioskowanego dofinansowania w PLN (szacunek w EUR – kurs wg EBC z dn. 30.08.2011r.; 1 EUR = 4,1579 PLN)	Cel projektu i jego związki charakterystyka
Przebudowa chodników i nawierzchni ulic: Armii Krajowej, Kłodzkiej i Dolnośląskiej w Ząbkowicach Śląskich, łączących lokalną strefę aktywności gospodarczej z drogą krajową nr 8	Gmina Ząbkowice Śląskie	7 194 732,50 <small>(w tym koszty kwalifikowane: 5 266 043,50 PLN)</small>	2 633 021,75 PLN <small>tj. 50 % (633 257,59 EUR)</small>	<p>Cel projektu: poprawa dostępności lokalnej strefy aktywności gospodarczej w rewitalizowanej części miasta, poprzez poprawę stanu infrastruktury dróg dojazdowych.</p> <p>Główne zadania: budowa kanalizacji deszczowej, budowa oświetlenia ulicznego, przebudowa nawierzchni, przebudowa chodników, promocja projektu (tablice informacyjne).</p>
Ogółem	Gmina Ząbkowice Śląskie	7 194 732,50	2 633 021,75 PLN (633 257,59 EUR)	_____

Inwestycje mieszkaniowe – lista podstawowa

Nazwa projektu	Wnioskodawca	Całkowita wartość projektu w PLN	Wartość wnioskowanego dofinansowania w PLN (szacunek w EUR – kurs wg EBC z dn. 30.08.2011r.; 1 EUR = 4,1579 PLN)	Cel projektu i jego związki charakterystyka
Rewitalizacja budynków mieszkalnych Rynek: 47, 48, 50, 51, 52	Wspólnoty Mieszkaniowe: Rynek 47, Rynek 48, Rynek 50, Rynek 51, Rynek 52	573 337,76 (w tym koszty kwalifikowane: 385 842,31 PLN)	255 852,04 PLN (61 533,96 EUR)	Cel projektu: podniesienie estetyki i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego poprzez remont zasobów mieszkaniowych. Główne zadania: położenie tynku na budynkach, malowanie elewacji, remont dachów, promocja projektu.
Rewitalizacja budynku mieszkalnego Rynek 55	Wspólnota Mieszkaniowa Rynek 55	311 814,38 (w tym koszty kwalifikowane: 236 432,80 PLN)	146 682,91 PLN (35 278,12 EUR)	Cel projektu: podniesienie estetyki i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego poprzez remont zasobów mieszkaniowych. Główne zadania: położenie tynku na budynku, malowanie elewacji, remont dachu, promocja projektu.
Rewitalizacja budynków mieszkalnych Rynek: 31, 32, 35, 36, 37, 38	Wspólnoty Mieszkaniowe: Rynek 31, Rynek 32, Rynek 35, Rynek 36, Rynek 37, Rynek 38	511 240,49 (w tym koszty kwalifikowane: 433 292,03 PLN)	303 261,10 PLN (72 936,12 EUR)	Cel projektu: podniesienie estetyki i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego poprzez remont zasobów mieszkaniowych. Główne zadania: ocieplenie budynków, położenie tynku na budynkach, malowanie elewacji, remont dachów, promocja projektu.
Rewitalizacja budynków mieszkalnych ul. Św. Wojciecha: 1, 4, 5, 10	Wspólnoty mieszkaniowe: ul. Św. Wojciecha 1, Św. Wojciecha 4, Św. Wojciecha 10, Gmina Ząbkowice Śląskie - ul. Św. Wojciecha 5	405 743,26 (w tym koszty kwalifikowane: 295 277,29 PLN)	206 694,10 PLN (49 711,18 EUR)	Cel projektu: podniesienie estetyki i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego poprzez remont zasobów mieszkaniowych. Główne zadania: położenie tynku na budynkach, malowanie elewacji, remont dachów, promocja projektu.

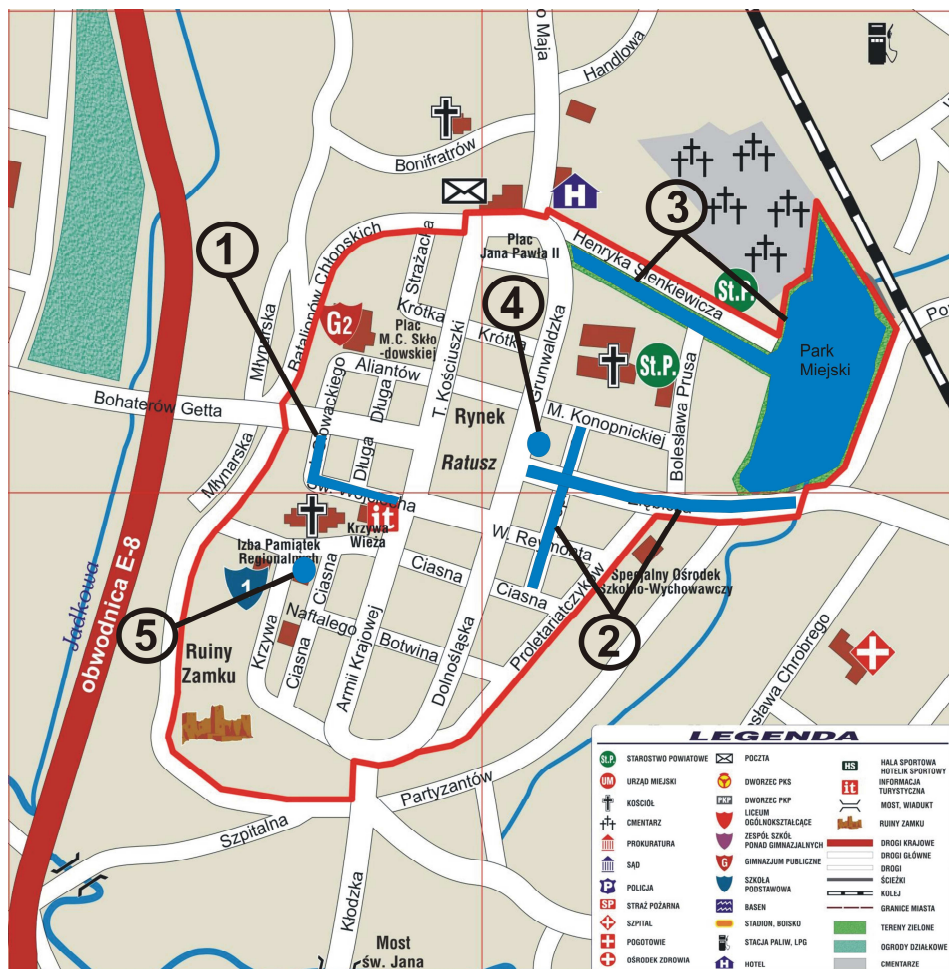
Rewitalizacja budynków mieszkalnych Rynek: 40, 42, 44, 45, 46	Wspólnoty Mieszkaniowe: Rynek 40, Rynek 42, Rynek 44, Rynek 45 oraz Gmina Ząbkowice – budynek Rynek 46	433 681,35 (w tym koszty kwalifikowane: 315 554,15 PLN)	220 887,91 PLN (53 124,87 EUR)	Cel projektu: podniesienie estetyki i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego poprzez remont zasobów mieszkaniowych Główne zadania: położenie tynku na budynkach, malowanie elewacji, remont dachów, promocja projektu.
Rewitalizacja budynków mieszkalnych: ul. Grunwaldzka 23, pl. Jana Pawła II 1-3, ul. Konopnicka 1, ul. Krzywa 3, Rynek 27, Rynek 49, ul. Św. Wojciecha 6 w Ząbkowicach Śląskich	Wspólnoty Mieszkaniowe: ul. Grunwaldzka 23, pl. Jana Pawła II 1-3, ul. Konopnicka 1, ul. Krzywa 3, Rynek 27, Rynek 49, ul. Św. Wojciecha 6	990 000,00 (w tym koszty kwalifikowane: 598 479,00 PLN)	366 273,57 PLN (88 091,00 EUR)	Cel projektu: podniesienie estetyki i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego poprzez remont zasobów mieszkaniowych. Główne zadania: położenie tynku na budynkach, malowanie elewacji, remont dachów, promocja projektu.
Ogółem	_____	3 225 817,24 (w tym koszty kwalifikowane: 2 264 877,58 PLN)	1 499 651,63 PLN (360 675,25 EUR) (przy limicie: 360 676 EUR, tj. 25% z puli na miasto)	_____

Lista zadań społecznych

Nazwa projektu	Organizator	Całkowita wartość projektu w PLN	Wartość wnioskowanego dofinansowania w PLN (szacunek w EUR – kurs wg EBC z dn. 30.08.2011r.; 1 EUR = 4,1579 PLN)	Cel projektu i jego związki charakterystyka
Zima w mieście	Ząbkowicki Ośrodek Kultury	13 754	0	<p>Cel projektu: zapobieganie i redukcja negatywnych zjawisk społecznych na obszarze rewitalizowanym.</p> <p>Główne zadania: opracowanie programu zajęć, realizacja zajęć i imprez, działania informacyjne.</p>
Trenerzy osiedlowi	Gmina Ząbkowice	146 300	0	<p>Cel projektu: zapobieganie i redukcja negatywnych zjawisk społecznych na obszarze rewitalizowanym, zachęcenie dzieci do nauki i doskonalenia różnych form aktywności fizycznej, profilaktyka i przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii.</p> <p>Główne zadania: opracowanie programu zajęć, przygotowanie zespołu trenerów, realizacja zajęć i imprez, działania informacyjne.</p>
Pomagamy dzieciom – zajęcia dla dzieci niepełnosprawnych	Stowarzyszenie na rzecz Dzieci i Osób Niepełnosprawnych Ziemi Ząbkowickiej „Integracja”	25 000	0	<p>Cel projektu: zapobieganie i redukcja negatywnych zjawisk społecznych na obszarze rewitalizowanym, aktywizacja osób niepełnosprawnych.</p> <p>Główne zadania: opracowanie programu zajęć, realizacja zajęć i imprez, działania informacyjne.</p>
Ogółem	j.w.	185 054	0	

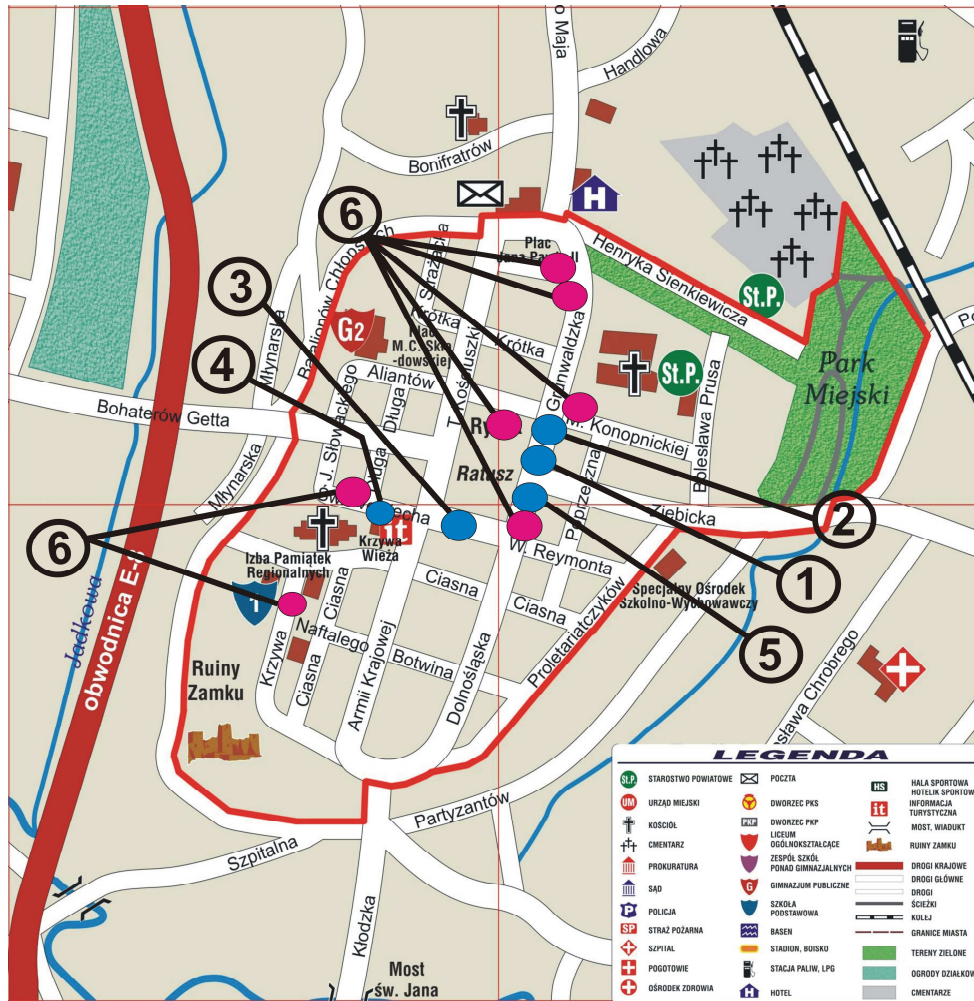
Załącznik 2 Lokalizacja inwestycji

Lokalizacja inwestycji

1. Przebudowa ulic: Św. Wojciecha, Słowackiego wraz ze skrzyżowaniem z ul. Bohaterów Getta, w celu dostosowania do obsługi ruchu turystycznego;
2. Przebudowa ulic: Ziębickiej, Poprzecznej i B. Chrobrego w celu poprawy dostępności centrum miasta dla ruchu turystycznego;
3. Rewitalizacja Parku Miejskiego im. Sybiraków w Zabkowicach Śląskich
4. Wsparcie infrastruktury użytkowanej przez instytucję pełniącą kluczową funkcję społeczną na rzecz społeczności lokalnej obszaru wsparcia poprzez modernizację Zabkowickiego Ośrodka Kultury
5. Modernizacja Izby Pamiątek Regionalnych – etap II

Lokalizacja inwestycji mieszkaniowych

1. Rewitalizacja budynków mieszkalnych Rynek: 47, 48, 50, 51, 52;
2. Rewitalizacja budynku mieszkalnego Rynek 55;
3. Rewitalizacja budynków mieszkalnych Rynek: 31, 32, 35, 36, 37, 38;
4. Rewitalizacja budynków mieszkalnych ul. Św. Wojciecha: 1, 4, 5, 10.
5. Rewitalizacja budynków mieszkalnych Rynek: 40, 42, 44, 45, 46.
6. Rewitalizacja budynków mieszkalnych: ul. Grunwaldzka 23, pl. Jana Pawła II 1-3, ul. Konopnicka 1, ul. Krzywa 3, Rynek 27, Rynek 49, ul. Św. Wojciecha 6 w Ząbkowicach Śląskich

